

1. [REDACTED]
2. [REDACTED]
3. [REDACTED]
4. [REDACTED]
5. ראש מועצת סילוואד [REDACTED]

באמצעות עו"ד שלומי זכריה מ.ר. 42714 ו/או עו"ד רוני פלי עו"ד פאדיה קוואסמי כולם מטעם "יש דין – ארגון מתנדבים לזכויות אדם" (ע"ר) מכתובת רח' דוד חכמי 12, תל-אביב-יפו, טל': 03-5275273, פקס: 03-5275274

העותרים

-- נ ג ד --

משיבים

1. מפקד כוחות צה"ל בגדה המערבית, אלוף אבי בלוט
2. ראש המנהל האזרחי בגדה המערבית, תת אלוף הישאם אברהים
3. הסגן האזרחי לראש המנהל האזרחי, מר הלל רוט, באמצעות הייעוץ המשפטי למערכת הביטחון
4. קצין מטה לענייני ארכיאולוגיה במנהל האזרחי, מר בנימין הר אבן פרקליטות המדינה, מחלקת הבגצים, שדרות וולפסון 2, קריית הממשלה ע"ש דוד בן-גוריון, ירושלים, ת"ד 49029, מיקוד 9149001; פקס' 02-6467011; דוא"ל HJC-dep@justice.gov.il

עתירה למתן צו על תנאי

מוגשת בזאת עתירה למתן צו על תנאי במסגרתה מתבקש בית המשפט הנכבד להורות למשיבים לבוא וליתן טעם, באם יחפצו, ולהורות לנמק בתצהיר תשובה, כדלקמן:

- (1) מדוע לא יוציא המשיב 1 צו תיחום בהתאם לסמכות המסורה לו על פי על פי הצו בדבר מבנים בלתי מורשים (הוראת שעה)(יהודה ושומרון)(מס' 1539), התשס"ד-2003, ויאכוף אותו;
- (2) מדוע לא יוציאו המשיבים 2-3 צווים בהתאם לצו בדבר מקרקעין (שימוש מפריע במקרקעין פרטיים)(יהודה ושומרון)(מס' 1586)\2007, ויאכפו אותם;
- (3) מדוע לא יוציאו המשיבים 2-3 צווים בהתאם לצו בדבר סילוק מבנים חדשים (יהודה ושומרון)(הוראת שעה)(מס' 1797) ויאכפו אותם;
- (4) מדוע לא יסירו המשיבים 1-2 את השער שהוצב באופן בלתי חוקי המונע גישה אל אדמות העותרים ושאר תושבי הכפרים בסביבה;
- (5) מדוע המשיב 4 לא ינקוט בכל האמצעים הנדרשים על מנת לפעול כנגד הפגיעה באתר ארכיאולוגי בורגי בורדוויל, וזאת בהתאם לסמכויות המסורות לו על פי הצו בדבר חוק העתיקות (יהודה והשומרון) (מס' 1166), התשמ"ו1986 וכן על פי חוק העתיקות, מס' 51 לשנת 1966;

א. פתח דבר

1. עתירה זו עוסקת במאחז בלתי מורשה אשר הוקם שלא כדין על מקרקעין פרטיים של העותרים ותושבים פלסטיניים אחרים בחודשים האחרונים.
2. המאחז, כולל מספר מבנים ארעיים או בעלי ממד של קבע, פעולות גידור שונות, השתלטות חקלאית, וכמו רבים מהמאחזים שהוקמו מאז אירועי ה-7/10, תושביו נוהגים למנוע גישה של בעלי האדמות לשטח, לא אחת תוך שימוש בכוח הזרוע ואיומים בכלי נשק. כיוון שחלק מהבינוי נמצא בתחומי אתר ארכיאולוגי-היסטורי, אזי נוספת חומרה מיוחדת לכך.
3. מאז הקמתו, משמש המאחז ככר פורה ונקודת מוצא לפעולות אלימות נגד תושבי הכפרים שמסביבו אשר מבקשות לפגוע בנפשם וברכושם.
4. לצד פעולות אלה, לאחרונה אף התווסף שער ברזל חדש אשר הוצב על אם הדרך המובילה למאחז. שער זה הינו סגור, ללא מפתחות ומבלי שניתנו לתושבים הפלסטיניים באזור, לרבות העותרים, הסיבות להצבתו, או כל מידע באשר לחוקיות הצבתו ומדוע לא פונה. לעותרים לא ידוע האם המשיב 1 או מי מטעמו עומד מאחורי הצבת השער, ומספר פניות בנושא לא זכו לכל מענה. נסיון העבר העלה לא אחת, כי שערים אלה הוצבו על ידי גורמים מקרב המאחז או תומכיהם, וזאת על מנת להגביל או למנוע את התנועה של בעלי אדמות אל אדמותיהם.
5. שם המאחז אינו מוכר לעותרים כמו גם העומדים מאחוריו, ודרכי הגישה אליו חסומות בחסימה פיזית או באמצעות איומים באלימות ושימוש בנשק חם מצד תושביו כפי שיתואר להלן, ומשכך אין בידי העותרים כל ידיעה אודות זהות הגורמים האחראים על הקמתו או מתגוררים בו. אך רשויות אכיפת החוק אמורות להכירו, משום שהפך ל-"שם דבר" באזור, מוקד לאלימות, הפרות סדר ופגיעה של ממש בסדר הציבורי, מכל היבט שהוא.
6. למרבה הצער, פניותיהם המרובות של העותרים אל המשיבים או יועציהם המשפטיים, לא זכו לאוזן קשבת, מענה ענייני או טיפול במאחז, הממשיך להשית חתיתותיו על העותרים, קניינם ושאר תושבי האזור. למרבה הצער, חוסר המעש של רשויות האכיפה החוק באזור, לצד גיבוי וסיוע, מי בשתיקה מי במעשה, של רשויות אחרות הפועלות במרחבי הגדה המערבית, ולנוכח העמקת הפגיעה והימשכותה, לא נותרה לעותרים כל ברירה אלא לפנות אל בית המשפט הנכבד בבקשה למתן הסעדים המבוקשים במסגרת הצו על תנאי.

ב. הרקע העובדתי

I – הצגת הצדדים

7. העותר מס' 1, מר [REDACTED], הינו אחד מהבעלים של חלקה XX בגוש [REDACTED] באדמות הכפר סילוואד. העתק נסח רישום מקרקעין ביחס לחלקה מצ"ב **כנספח 1** לעתירה.
8. העותרת מס' 2, הגב' [REDACTED], הינה אחת מיורשותיו של אביה המנוח, XX [REDACTED], ומכוח זה הינה אחת מבעלי חלקה XX בגוש [REDACTED] באדמות הכפר סילוואד. העתק מנסח רישום מקרקעין ביחס לחלקה הנוכרת לעיל, וכן צו ירושה, מצ"ב **כנספח 2** לעתירה.

9. העותר מס' 3, מר [REDACTED], הינו מיופה כוח נוטריוני של [REDACTED], [REDACTED], אשר הינו היורש של אביו, הרשום במסמכי נסח המקרקעין ביחס לחלקה [REDACTED] בגוש [REDACTED] באדמות הכפר סילוואד, בשם [REDACTED].
10. העתק מייפוי הכוח הנוטריוני שניתן לעותר; העתק מנסח מס הרכוש ביחס למקרקעין הנזכרים לעיל על שם [REDACTED] וכן צו הירושה מהאב אל הסב ([REDACTED]) וכן צו הירושה מטעם האב אל [REDACTED], מצ"ב **כנספח 3** לכתב העתירה.
11. העותר מס' 4 [REDACTED] חמאדי הינו הבעלים במרשם המקרקעין של חלקה [REDACTED] בגוש [REDACTED] באדמות הכפר סילוואד. העתק מרישום זה כפי שמתנהל במרשם המקרקעין של המנהל האזרחי מצ"ב **כנספח 4** לכתב העתירה.
12. המדובר במקרקעין מוסדרים ורשומים במרשם המקרקעין הפועל באזור, והם מצויים בטבורו של אזור חקלאי המעובד באופן אינטנסיבי - חלקו נטוע עצים מזה שנים רבות וחלקו משמש לחקלאות עונתית אחרת, בהתאם לתוואי השטח ואפשרויות הגידול וההשקיה השונות.
- תצלום אוויר המשקף את מיקום החלקות האמורות במרחב ולצידן את מיקומו של המאחז בין הכפרים סילוואד ועין יברוד במרחב רמאללה, מצ"ב להלן **כנספח 5**
13. העותר מס' 5 הינו ראש מועצת הכפר סילוואד, אשר תושבי הכפר וקהילות שונות בכפר, בנוסף לעותרים 1-4 כנפגעים ישירים, הינם נפגעים מקיומו של המאחז והארועים האלימים שנוצרו בעקבותיו בחודשים האחרונים.
14. המשיב מס' 1 הוא מפקד כוחות צה"ל בגדה המערבית, אזור המצוי תחת דיני התפיסה הלוחמתית משנת 1967. בהתאם להוראות הדין הבינלאומי, בידי המשיב 1 מצויות כל סמכויות הניהול והחקיקה, כמי שמייצג את חליף הריבון בשטח, וזאת באופן זמני. בפרט, אמון המשיב 1 על שמירה על הסדר הציבורי והגנה על קניין התושבים המוגנים באזור הנתון לתפיסה לוחמתית, וזאת מתוקף חובותיו על פי תקנה 43 במסגרת התקנות הנלוות לאמנת האג בדבר דיניה ומנהגיה של הלחימה ביבשה משנת 1907.
- כחלק מסמכויותיו, המשיב מס' 1 הינו הגורם היחיד המוסמך על הוצאת צו תיחום, בהתאם לסמכות המסורה לו על פי על פי הצו בדבר מבנים בלתי מורשים (הוראת שעה)(יהודה ושומרון)(מס' 1539), התשס"ד-2003 (להלן: "צו תיחום"). צו זה הינו הכלי המרכזי שקיים להתמודדות מהירה ויעילה עם הפרות דין הנובעות מהקמת מאחזים בלתי מורשים המהווים מוקדי אלימות וזאת, בהתאם לפסיקת בית המשפט הנכבד, אשר קבעה כי תקנה 43 הנזכרת לעיל מעניקה סמכות – ולצידה חובה – לשמור על הסדר הציבורי, לרבות בדמות התקנת צו התיחום והוצאת צווים קונקרטיים על פיו (ראו: בג"ץ 548/04 אמנה – תנועת ההתיישבות של גוש אמונים נ' מפקד כוחות צה"ל באזור יהודה ושומרון, פ"ד נח(3) 373 [נבו, 2004]).
15. המשיב מס' 2 הוא ראש המינהל האזרחי, אשר אחראי על ניהול ההיבטים האזרחיים של השלטון הישראלי בשטח C שבגדה המערבית, וזאת מתוקף הצו בדבר הקמת המינהל האזרחי (יהודה ושומרון)(מס' 947), 1981, במסגרתו המשיב 1 אצל למשיב 2 חלק מסמכויות הניהול ויישום המדיניות האזרחית בתחומי האזור הנתון לתפיסה לוחמתית. המשיב 2 מתוקף תפקידו אמון על שיפור ושמירה על מרקם החיים של האוכלוסיות המתגוררות באזור.
- בין היתר אמון המשיב 2 על אכיפת הדין ביחס להליכים הנוגעים לדיני התכנון והבנייה על פי הצו בדבר סילוק מבנים חדשים (יהודה ושומרון)(הוראת שעה)(מס' 1797) (להלן: "צו סילוק מבנים חדשים"), וכן הליכים הנוגעים להוצאת דרישות פינוי ביחס לפלישות למקרקעין פרטיים על פי הצו בדבר מקרקעין (שימוש מפריע במקרקעין פרטיים)(יהודה ושומרון)(מס' 1586\2007) (להלן: "צו שימוש מפריע במקרקעין").

16. המשיב מס' 2, אצל מסמכויותיו ביחס לצו בדבר שימוש מפריע וכן הצו בדבר סילוק מבנים חדשים אל המשיב מס' 3, הסגן האזרחי לראש המינהל האזרחי, וזאת בהתאם לאמור בצו בדבר הקמת המינהל האזרחי (תיקון מס' 33) (יהודה ושומרון) (מס' 2195) \ התשפ"ד-2024.
17. למען שלמות התמונה יוער כי נגד תיקון מס' 33 זה וסמכויות נוספות אשר ניתנו למשיב מס' 3, תלויות ועומדות עתירות בפני בית המשפט הנכבד: האחת היא בג"ץ 69755-09-24 **האגודה לזכויות האזרח בישראל ויש דין – ארגון מתנדבים לזכויות אדם נ' שר הביטחון ואח'**; והשנייה, היא העתירה התוקפת את חלוקת הסמכויות בין שר הביטחון והשר במשרד הביטחון ('מסמך הבנות וחלוקת סמכויות בין שר הביטחון והשר במשרד הביטחון' מיום 23.2.2023) וכן את "נוהל עבודה בין מינהלת ההתיישבות שבמשרד הביטחון ובין המינהל האזרחי" מיום 29.5.2024, (בג"ץ 2435/23 **יקירביץ' ואח' נ' הממשלה ואח'**). יצויין, כי העתירות תוקפות בין היתר את שאלת אצילת הסמכויות ונטילתן בחזרה מהמשיב 3 אל המשיבים 2 ו-1 בהתאמה.
18. המשיב מס' 4, קצין מטה לענייני ארכיאולוגיה במינהל האזרחי, הינו הגורם הפועל במסגרת המשיבים ואחראי על תחום אכיפת הדין הקשור בארכיאולוגיה, עתיקות, ואתרים היסטוריים בתחומי שטח C בגדה המערבית, וזאת מתוקף חוק העתיקות הירדני (חוק מס' 51 משנת 1966) וכן הצו שתיקן ועדכן אותו, הוא הצו בדבר חוק העתיקות (יהודה ושומרון) (מס' 1166), התשמ"ו 1986. אחד מתפקידיו של המשיב 4 הוא מניעת הרס אתרים ובנייה בלתי חוקית בתחומי אתרים היסטוריים או ארכיאולוגיים.
19. לעותרים לא ידועה זהות הגורמים הישראלים הפועלים במרחב בו הוקם המאחז. המדובר בשטח המצוי מחוץ לתחום שיפוט של רשות מוניציפלית ישראלית או אזרחית, אשר נבנה ללא כל אישור של גורם רשמי, ללא כל שם או כותר ידוע. ניסיונותיהם של העותרים בעבר להגיע לאדמותיהם ולעמוד מקרוב על המתרחש בהם, כמו גם לנסות ולברר את זהותם של תושבי המאחז נתקל בתגובה אלימה של חמושים בכלי נשק מסויבים כגון רובים אשר איימו על חייהם של העותרים ונציגייהם. משכך, אין בידי העותרים אפשרות לקבל או לספק כל מידע אודות אלה, שכן ניסיונות אלה כרוכים בסיכון חיים של ממש.
20. ככל שהמשיבים 1-4 יספקו את המידע באשר לזהותם של הגורמים האחראים לבינוי – יפעלו העותרים לצירופם של המחזיקים או המעורבים בבינוי כמשיבים לעתירה.

II – הבנייה הבלתי חוקית במקרקעי העותרים וארועי האלימות אשר פשו בגזרת המאחז מושא העתירה

21. מתחם אדמות העותרים עליהן ממוקם המאחז מצוי באדמות סילוואד, בשטח C, סמוך לכפר עין יברוד, ממערב לכביש 60 ודרומית לכביש 465. המדובר במתחם אשר אינו קרוב לנקודת יישוב ישראלית כלשהיא, וממילא אינו מצוי בתחום שטח שיפוט של מועצה אזרחית או מקומית ישראלית. תיאור סימונו במרחב מצ"ב כאמור **כנספח 5**.
22. בתחילת חודש דצמבר 2024, הוחל בהקמת המאחז על ידי גורמים ישראלים באזור, תחילת על דרך של שני אוהלים ומיכל מים גדול. לאחר מכן, החל המאחז להתרחב ולהעמיק שורשים, ולצד מבנים אלה הוא כולל מספר אוהלים, מגדל מים, צריפים וכן עדר עיזים. כמו כן, החלקות או חלקים מהן גודרו באופן המונע גישה אליהן לחלוטין.
23. ניסיונות העותרים להגיע לאדמותיהם במהלך חודש דצמבר 2024, נתקלו בחסימת הדרכים והגישה לחלקות על ידי אזרחים ישראלים המתגוררים או שוהים במתחם. המדובר בקבוצה בת כ-10 אנשים, אשר חלקה היה חמוש באקדחים וברובים, ולא היססו להפנותם לעותרים ותושבים אחרים המתגוררים באזור.

תמונות של הנוכחים במאחז אשר הרחיקו את העותרים מהאזור בשלהי שנת 2024, מצ"ב **כנספח 6**

24. כך, במהלך אירוע שהתרחש ביום 13.12.2024, עת ניסו העותרים להגיע לאדמותיהם לצורך עיבודן, כפי שנעשה לא אחת בעבר, נכחו במקום קבוצה גדולה של אנשי צבא ואנשי ביטחון, לכאורה נציגי המשיב 1 או הפועלים באישורו ובסמכותו. גורמים אלה הורו לעותרים ולבעלי האדמות באזור שהגיעו עמם שלא להתקרב לאדמותיהם, וזאת כיוון שהמדובר בשטח צבאי סגור. העותרים נדרשו להתפנות מאדמותיהם. למותר לציין כי לעותרים לא הוצג כל צו בעניין, ואילו פעילות כוחות הצבא לא הופנתה לאזרחים הישראליים באזור, אשר נותרו לשהות באדמות העותרים, שלא כדין.

25. בהמשך אותו היום, התחוור כי התקיימה מראית עין של ניסיון לפינוי המאחז, עת חלק מהמבנים הוסר מהשטח. ברם, לאחר כ-48 שעות, מבני המאחז ודייריו שבו לשטח, בהיקף גדול יותר, כאשר שיבה זו מלווה בארועי אלימות קשים. זאת, מתוך מה שנדמה כמטרה מוצהרת לגרום לנזקים ברכוש ובנפש של תושבים פלסטינים במרחב, ולהרתיע אותם מלהתקרב לאדמותיהם שלא אלה.

26. כך, בסמוך לחלקות העותרים עליהן הוקם המאחז, מתגורר תושב סילוואד והבעלים של חלקה סמוכה למאחז הממוקמת בחלקה מס' X גו. באדמות סילוואד, מר. המדובר בחלקה בגודל של 70 דונמים אשר במרכז עומד בית אבן (ממוקם בשטח B). מיקומו של המאחז החדש הינו במרחק של 1 ק"מ מהמבנה, ועם הקמתו החלו להתרחש במקום אירועי אלימות תדירים, איומים בנשק והשחתת ציוד וגניבתו, לרבות ניסיונות לפלוש למבנה הקיים בטבור החלקה.

רעיית העדרים בשטח על ידי תושבי המאחז גרמה נזק משמעותי למטעים ולגידולים הנמצאים בחלקה. לא אחת הדבר נעשה בגיבוי כוחות צבא או מי שנדמים להיות חלק מכוחות הצבא, אשר נכחו בשטח וליוו את הרועים.

הדברים באשר למעורבות הצבא נכתבים בזהירות המתבקשת, וזאת לאור העובדה כי לא אחת הדברים נעשים על ידי מה שמכונה "כיתות כוננות" של התנחלויות או מאחזים סמוכים, או מצד חיילי מילואים עת אלה מצויים שלא במסגרת השירות הצבאי, או במקרים תמורים יותר – על ידי מי שאינם חיילים ועוטים עליהם מדי צה"ל.

תמונות המתארות את הנוכחות הישראלית הרבה במתחם במהלך חודש אפריל 2025, מצ"ב **כנספת 7**

27. במקום סמוך אחר, נמצאת חלקה X בגוש באדמות הכפר סילוואד, הממוקמת על האתר הארכיאולוגי-היסטורי בורג' ברדוויל בו שרידי מצודה צלבנית, וגם היא מקרקעין בבעלות פרטית. שבהם לצד המצודה גם עצי זית עתיקים מאד.

28. גם חלקה זו נפלה טרף להשתלטות האמורה, כאשר השתלטות הגורמים הישראלים על החלקה כוללת גידולים חקלאיים ומטעים וכן השתלטות על המצודה. זאת בשעה שגישתם של בעלי האדמות הפכה להיות מוגבלת ובפועל - בלתי אפשרית.

29. ישראלים מצויים במקום תקפו לא אחת את בעלי הקרקע, ופעמים רבות הרחקתם מאדמתם נעשתה על ידי הצבא או על ידי לובשי מדים אחרים, נציגי המשיב 1. המקום הפך לאתר בנייה הכולל חפירות רבות, למרות העובדה כי קיים במקום מבנה ארכיאולוגי מוכר, אשר מטיבו ומטבעו מחייב אישורים רבים טרם ביצוע פעולות בניה וחפירה באזור.

תמונות המתארות את התפרשות הנוכחות במאחז בתום חודש פברואר 2025, מצ"ב **כנספת 8**

30. במקרה אחר, העותר מס' 4 אשר הינו בעלי חלקה X בגוש באדמות סילוואד, הגובלת בחלקה בה ממוקם חלק מהמאחז החדש, סבל גם הוא מהתעמרות רציפה מצד "שכניו" החדשים. בחלקה האמורה קיימים עצי פרי שונים, וכן היו בה גידולים חקלאיים עונתיים אחרים. מאז הקמת המאחז, שגרת חייהם של

העותר ושאר בעלי חלקה [REDACTED] וחלקות סמוכות, הפכה להיות התעמרות מכוונת ומתמשכת מצד המאחז. תושבי המאחז הישראלים השתלטו ומשתלטים על עוד ועוד שטחים ללא הפרעה, ואף במקרים אחרים בגיבוי של לובשי מדים.

31. אירועי אלימות ואיומים באלימות הפכו לחזיון נפרץ, כולל אף הצתות של רכבים וציוד חקלאי אשר היה מצוי בקרבת מקום למאחז. המאחז האמור מרוחק כ-150 מטרים מחלקה זו. הקמת החווה החקלאית על העדרים המגיעים עמם, מלווה בפגיעה ביבול ובגידולים שהיו קיימים בחלקה, ולמעשה מונעת בפועל אפשרות עיבוד וטיפול בעצים הקיימים בה.

32. כוחות הביטחון במקרה ה"טוב" התעלמו מהתופעות בשטח ובמקרה הרע אף סייעו לאלה: בין אם בכך שאיפשרו את המצב בעצם נוכחותם והגעתם לשטח לצד הגורמים הישראלים, ובין אם בשיתוף פעולה אקטיבי עם הגורמים הפולשים. הדברים הובילו לכך שמשפחות אשר התגוררו בשטח גורשו בכוח על ידי התושבים הישראלים ולאחר עזיבתם את המקום – רכושם נבזז.

33. בחודש פברואר 25, עת מספר מתושבי סילוואד ובעלי האדמות, כולל העותרים או נציגיהם, ניסו להגיע לאדמותיהם, הגיעה לפתע קבוצת ישראלים המתגוררים במקום וחסמו את אפשרות הגישה לשטח. בעלי האדמות גורשו מאדמותיהם ולאחד מהם נגנב רכב חקלאי מסוג טרקטור ולאחר נגרמה פגיעה ברכבו הפרטי. לאחר מכן, החלו התושבים הישראלים ליידות אבנים אל עבר בעלי האדמות מקרב תושבי סילוואד. בתום חודש פברואר עת שוב ניסו בעלי האדמות להגיע לאדמותיהם, הותקפו אלה בידי גורמים ישראלים ששכנו במאחז, תוך איום בשימוש ברימונים כנגד בעלי האדמות.

34. קדם לניסיון זה גילוי באשר להשחתת אחד המבנים הקיים בחלקות הסמוכות בחודש ינואר 2025, כאשר לאחר גילוי זה גורשו בעלי האדמות והמבנה מהמקום, תוך השחתת רכבים ופציעות של חלק מתושבי הכפר.

35. בחודש מארס 2025 לקראת תקופת החריש, התגברו הפעולות האלימות בגזרת המאחז, במסגרתם הוצת רכב פלסטיני שהיה בין מטעי הזיתים בחלקות האמורות, על ידי גורמים שהגיעו מהמאחז. הצתה זו מצטרפת להצתות קודמות של רכבים ורכוש נוסף, בסמיכות למבני הכפר עין יברוד, מצד גורמים אשר הגיעו מכיוון המאחז החדש, וכן מהווה המשך פעולות גירוש בעלי האדמות, לרבות פגיעה במבנים של תושבים המתגוררים סמוך למאחז, וניסיונות הטרדה חוזרים ונשנים של חקלאים ובעלי קרקעות הסמוכים למאחז. תיעוד של אירועי הצתה אלה והנזקים שנגרמו בעקבותיהם מצ"ב **כנספח 9** לעתירה.

36. במהלך חודשים מארס-אפריל 2025, עם התבססות המאחז מחד גיסא, לצד רפיון מוחלט באכיפת הדין מצד המשיבים מאידך גיסא, התבססה גם החסימה המובילה לאדמות עליהן ממוקם המאחז. המדובר במאפיין מוכר, במסגרתו מוקם מחסום בדמות "שער גורן", או חסימות תלוליות עפר, אשר נועד לבודד מאחזי חוות חדשים, ולמנוע מבעלי אדמות או בעלי זכויות את הגישה אל אדמתם. צילום של שער זה מצ"ב **כנספח 10** לכתב העתירה

37. שער זה, בלויית ארועי האלימות הרבים שהתרחשו בגזרת המאחז, מרתיעה חלק מתושבי הכפר לנסות ולהגיע לאדמותיהם בשל חשש מפגיעה בהם.

38. בחודש יוני 2025 נבנה מבנה נוסף בגזרת המאחז, בתחום חלקה מס' [REDACTED] בגו' XX באדמות הכפר סילוואד. בהמשך אותו החודש הוצב אוהל נוסף בחלקה מס' [REDACTED] בגוש [REDACTED]. לאחר מכן, תועדי מקרים של פגיעה בתשתיות חשמל ביחס למבנים של בעלי האדמות הפלסטינים המתגוררים בסמיכות למאחז.

39. בחודשים יולי-אוגוסט 2025, נכנסו קבוצות של גורמים ישראלים, כפי הנראה הגיעו ממתחם המאחז, למקבצי מבנים בגוש 9 באדמות הכפר סילוואד, תוך כדי גרימת נזק למבנים ורכבים של תושבי הכפר. במקביל, התרחב המאחז על דרך של הצבת מיכלי מים בחלקה מס' [REDACTED] בגוש [REDACTED].

III – תופעת מאחזי החוות בגדה המערבית והמחדל המתמשך של אי אכיפת החוק כנגד בנייה בלתי חוקית

40. כשל מתמשך, שקשה מאוד שלא לראותו כמכוון, באכיפת החוק בכל הנוגע לבנייה בלתי חוקית של ישראלים בגדה המערבית, הוא הכר שעל בסיסו קם, מתפתח ומשגשג המפעל העבריני של הקמת מאחזים בגדה המערבית.

41. כבר לפני כשני עשורים, בשנת 2005 הצביע דו"ח ששון שחובר לבקשת ממשלת ישראל, שעסק ב"מאחזים בלתי מורשים", על תופעה של היעדר פיקוח הולם על הבנייה הבלתי חוקית בשטחים, ועל אי ביצועם הכרוני של צווי הריסה שמוצאים למבנים בלתי חוקיים שנבנו על ידי ישראלים - כאחד מהיבטיו (ר' עמ' 216-1-224). לפי הדו"ח, נכון לאותה עת נודע למחברת הדו"ח על אלפי צווי הריסה כאמור שהינם תלויים ועומדים במשך שנים ארוכות.

42. הדו"ח קשר בין אי אכיפת החוק ביחס להפרות הדין הכרוכות בהקמת מאחזים, לרבות בנייה בלתי חוקית על ידי ישראלים, הן במישור הפלילי והן במישור הרלוונטי לענייננו של נקיטה בהליכים מנהליים (כגון ביצוע צווי הריסה), לבין תופעת המאחזים וגידולה (ראו עמ' 252-258). בין היתר, נכתב בו כי "יתיאור הדברים בחוות דעת זו בכל הנוגע למאחזים הבלתי מורשים בשטחים לא היה יכול להתרחש, לפחות לא באותה עוצמה, אילו הייתה אכיפת חוק אפקטיבית בשטחים בהקשר זה". דו"ח ששון אומץ על ידי ממשלת ישראל בהחלטה מס' 3376 מיום 13.3.2005.

43. כעשור לאחר מכן - בדו"ח שנתי 66 של מבקר המדינה משנת 2016, בחלק שכותרתו "אזור יהודה והשומרון – פעילות יחידת הפיקוח והאכיפה והיבטים בהסדרת מקרקעין" (להלן: "דו"ח מבקר המדינה 2016"),² נכתב, בין היתר, כי לפי נתוני מערכת המינהל האזרחי בנוגע לשנים 2008-2013, 221 מקרי בנייה בלתי חוקית (מכונה בקיצור- בב"ח) ישראלית היו ממוקמים על אדמות פרטיות. למקרים אלה הוצאו צווי הריסה, ולפי רישומי המערכת לא הייתה מניעה להריסתם שכן לא הוגשו בענינם עתירות או בקשות להסדרת הבנייה. למרות זאת, נכון לחודש מרץ 2014, הם טרם נהרסו.

44. בהקשר האמור נכתב בדו"ח מבקר המדינה כך, ביחס למשיב 2:

"ימשרד מבקר המדינה מעיר למנהא"ז, כי הוא אינו הורס חלק ממקרי הבב"ח הנמצאים בסדר עדיפויות גבוה להריסה. זאת, בניגוד למדיניות האכיפה המוצהרת, שאותה אישרו הרמות הממונות, ובלי שנערך על כך דיון אצל הגורמים המוסמכים. המנהא"ז והיחידה גם אינם מקיימים בקרה נאותה על קידום רישומם במערכת הממוחשבת של מקרי הבב"ח הנמצאים בסדר עדיפויות גבוה לאכיפה למעמד המאפשר את הריסתם, ועל העיכובים במימוש הריסות. במצב דברים זה, אפילו חלק ממקרי הבב"ח הנמצאים בסדר עדיפות גבוה להריסה אינם מטופלים, לעתים במשך שנים." (עמ' 90)

¹ הדו"ח מצוי באתר האינטרנט של ממשלת ישראל בקישור הבא - https://www.gov.il/BlobFolder/news/spokemes090305/he/sitecollectiondocuments_pmo_communication_spokes_man_sason2.pdf
² הדו"ח זמין באתר האינטרנט בקישור הבא - <https://library.mevaker.gov.il/sites/DigitalLibrary/Documents/2016-66b-201-IOSH.pdf>

45. לצד מאחזים שהוקמו למן שנות ה-90, בשנים האחרונות אנו עדים לדפוס חדש של מאחזים, בדמות "מאחזי חוות". מאחזי החווה מוקמים על שטח נרחב ביותר, על פי רוב בדמות חווה חקלאית או חוות בודדים - מקום בו מגדלים עדרי צאן או בקר, ובכך נתפס מקסימום שטח במיינומום כוח אדם. לא אחת את החוות הללו מאכלסים בני נוער, וחלק תושביהן ידועים באלימותם הרבה כלפי תושבים פלסטינים ואף כלפי כוחות הביטחון. מאחזים אלה זוכים לגיבוי מצד המשיבים או רשויות אחרות מקרב מדינת ישראל, המעניקות להם אמצעים שונים לביסוס היאחזותם, בדמות רכבים שונים ומרכיבי תשתית.

46. מטרתם המוצהרת של מאחזי חוות אלה היא לתקוע טריז בין יישובים פלסטינים ולגרש קהילות פלסטיניות ממרחב המחיה והמגורים שלהן. לצורך כך נוהגים תושבי המאחזים הללו להצר את תנועות קהילות הרועים הפלסטיניות הרועות את עדריהן בשטח מזה עשרות בשנים ולהתעמר בתושבים פלסטינים אשר בתייהם או אדמותיהם נמצאים בשולי הכפרים, דבר ההופך אותם למטרה נוחה.

47. מאחזי החווה בשטחים הכבושים הוקמו ללא החלטה רשמית של ישראל, ללא היתרי בנייה וכמו כל שאר ההתנחלויות והמאחזים בגדה המערבית הוקמו בניגוד לחוק הבינלאומי. למרות זאת, ישראל תומכת בחוות של המתנחלים, מעניקה להן הקצאות בלעדיות לשטחי רעייה, מענקים כספיים וסיוע בתשתיות. הסיוע ניתן באופן ישיר על ידי משרדי הממשלה או באמצעות גופים שונים, הממומנים מהקופה הציבורית.

48. לא אחת, חוות אלה "זוכות" לחימוש ומקבלות "מרכיבי ביטחון" שונים כגון רכבי שטח או רחפנים באמתלה שנועדו "לשמור" על תושבי המאחזים או כחלק ממה שמכונה "המערכה של שטח C", אך בפועל מסייעים למטרת העל של הרחקת בעלי האדמות מאדמותיהם וחיזוק הנוכחות הבלתי חוקית של החוות.

49. דו"חות רבים פורסמו בשנים האחרונות אודות תופעת מאחזי החוות והשלכותיהם רחבות ההיקף על חייהם של פרטים וקהילות בשטחים האמורים, ביניהם ניתן למנות את אלה:

- רועים בשדות זרים – חוות צאן של מתנחלים ישראלים בגדה המערבית והפגיעה שלהן בזכויות האדם של הפלסטינים, **יש דין**, דצמבר 2021,³
- קהילות עקורות, אנשים נשכחים: העברה בכפייה של פלסטינים בגדה המערבית על ידי ישראל, **יש דין**, אפריל 2025.⁴
- השומרוני הרע – ביזת קרקעות על ידי מתנחלים בגדה המערבית באמצעות רעיית צאן ובקר, **שלום עכשיו וכרם נבות**, דצמבר 2024;⁵
- משכוכית – רעייה, פריעה וביזה על ידי ישראלים בגדה המערבית, **כרם נבות**, מאי 2022;⁶

50. הפגיעה היומיומית הנגרמת כתוצאה מקיומם של חוות פיראטיות אלה דוגמת החווה/ המאחז מושא עתירה זו, לקניין הפרט והציבור, לזכות הגישה וחופש התנועה, לביטחון האישי, וכן להפרת הסדר הציבורי ובטחון האזור – הינה עצומה.

51. כל זאת, מבלי שבכלל התחלנו להזכיר את הפגיעה העמוקה בשלטון החוק, בכבוד לחוק ולגורמי אכיפת החוק, את עידוד העבריינות ותרבות ה"איש הישר בעיניו יעשה"- תרבות אשר בוודאי מחלחלת עמוק

³ <https://s3.eu-west-1.amazonaws.com/files.yesh-din.org/shepherding+outposts+2021/shepherding+outposts+HEB.pdf>

⁴ https://s3.eu-west-1.amazonaws.com/files.yesh-din.org/Displaced+communities+2025/Displaced+communities_HEB.pdf

⁵ https://peacenow.org.il/wp-content/uploads/2025/03/The_Bad_Samaritan_HEB.pdf

⁶ https://www.keremnavot.org/_files/ugd/a76eb4_90bb0382553449b59eff55582a5d64c1.pdf

ואין כל מניעה שתבטא בהמשך בהיבטים נוספים, ואת ביסוס תחושת העליונות הגזעית היהודית, המסוכנת וההרסנית.

52. מצב זה מחייב את המשיב 1, כחליף הריבון באזור, וכן כפיפיו האחראים כולם על צרכי וזכויות נתיניהם הפלסטינים נטולי זכות הבחירה, ומתוקף חובותיהם בדין, לבצע במקרים של התבססות מאחז בלתי חוקי על אדמה פלסטינית פרטית **אכיפה מהירה, יעילה ורצינית, שתגדע את העוול כבר בתחילתו ולא תאפשר לו להתפתח לכדי פגיעה קולוסאלית, המונית מתמשכת ופושעת**. לא בכדי אף המשיבים עצמם הציבו בנייה מסוג זה בראש סדרי העדיפויות המוצהרים שלהם, כפי שהדברים הוצגו לא אחת בפני בית המשפט הנכבד (ראו למשל: בג"ץ 7891/07 ש.ע.ל ואח' נ' שר הביטחון ואח' [אר"ש, 2014]; בג"ץ 3819/11 מחמוד חסן אסעד אחמד נ' שר הביטחון ואח' [אר"ש, 2022]; בג"ץ 10139/17 ראדי פאיחידה, ראש מועצת הכפר ראס-כרכר ואח' נ' מפקד כוחות צה"ל בגדה המערבית ואח' [אר"ש, 2024]; בג"ץ 7292/14 עלי מוחמד עיסא מוסא נ' שר הביטחון ואח' [אר"ש, 2016]).

53. היה זה לא אחר מי ששימש עד לא מזמן בתפקיד המשיב 1, האלוף יהודה פוקס, אשר במכתב יוצא דופן בחריפותו מיום 21.3.2024, יצא כנגד המחדלים והפסקת האכיפה ככלל כנגד פלישות חקלאיות, הקמת מאחזים ונגד היעדר אכיפת הדין כנגד בניה בלתי חוקית והפרות דין המתבצעות על ידי ישראלים, בפרט עם הקמת הפונקציה במשרד הביטחון במסגרתה פועל המשיב 3, ובפרט מאז פרצה מלחמת "חרבות ברזל".

54. במכתב זה קבע המשיב 1 דאז, כי עם פרוץ המלחמה חלה נסיקה במספר מקרי הפלישות החקלאיות והבנייה הבלתי חוקית, חלקם הגדול אירועים חדשים, אשר אף זולגים לכדי בנייה בשטח B. ממכתבו של האלוף עולה כי לצד הגידול בבנייה, עם העברת האחריות בנושא למנהלת ההתיישבות שהוקמה במשרד הביטחון ובמסגרתה פועל המשיב 3, בפועל נעלמה האכיפה בתחום זה כליל כלפי המגזר הישראלי, וזאת בניגוד לאופן הנלהב בו מקודמת אכיפה כנגד הבינוי הפלסטיני.

55. התנהלות זו אשר משקפת מדיניות מוצהרת של ממש, פוגעת לא רק בחובת המפקד הצבאי לשמור על החוק, על הסדר הציבורי ועל זכויות התושבים המוגנים, **אלא אף פוגעת בביטחון האזור**. אלה דבריו של האלוף יהודה פוקס, במכתבו זה [הדגשות **במקור**]-

"ט. מצב זה של "אין דין ואין דיין" ידוע היטב גם לאלה המקימים את הבינוי הבלתי חוקי – שכן מדיניות זו זוכה לתהודה והדבר רק מביא לעלייה והרחבה של הארועים – אשר יש בהם גם ממד משמעותי של פגיעה בביטחון האזור.

[...]

יא. לעמדת מפקד פקמ"ז, האמון לא רק על בטחון האזור העומד בראש מעייניו, אלא גם על שמירת הדין – הדבר לא יכול להמשך באופן האמור."

העתק ממכתבו של האלוף יהודה פוקס מצ"ב **כנספח 11**.

56. אולם, הצהרות לחוד ומעשים לחוד, כעולה מהמצב בחלקת העותרים וכמשתקף גם ביחסם של המשיבים לפניית העותרים, כפי שיפורט להלן. האלוף יהודה פוקס עזב את תפקידו, מעמד המשיב 3 התבסס וכלל רשויות האכיפה מגלות אדישות מוחלטת ורפיון מלא בכל הנוגע לחובותיהן אלה.

VI – מיצוי הליכים ופניות העותרים אל המשיבים ויועציהם המשפטיים עובר להגשת העתירה

57. בסמוך לתחילת האירועים המתוארים לעיל, פנו ביום 17.2.2025 העותרים אל המשיבים 1-2, אל יועמ"ש איו"ש וכן אל יועמ"ש מערכת הביטחון עת המשיב 3 פועל כעת במסגרת משרד הביטחון, בתיאור מלא של המתואר לעיל, לרבות מסמכים המעידים על זכויותיהם של העותרים.

58. העותרים בפנייתם זו דרשו מהמשיבים לנקוט באחד מהאמצעים העומדים לרשותם, כגון צווי תיחום; צו שימוש מפריע; וכן צו סילוק מבנים. זאת, כפי שתואר בפנייה – כמינימום המתחייב בנסיבות העניין הנדרש להתמודד עם מאחז אימתני מהסוג המתואר בפנייה, אשר מהווה בפועל פגיעה בזכויות קנייניות של העותרים ושאר תושבי הכפרים בסביבה, ומשקף איום של ממש על רווחת חייהם, ביטחונם האישי, והפרעה אמיתית לסדר הציבורי בשטח הנתון לתפיסה לוחמתית, עת הנפגעים הינם תושבי האוכלוסייה המקומית המוגנת.

העתק מפנייה זו של העותרים מיום 17.2.2025 מצ"ב **כנספח 12**

59. פנייה זו לא זכתה למענה כלשהוא מצד המשיבים.

60. משכך, ולאור תמורות נוספות שהתרחשו בגזרת המאחז והקשורות אליו, בוצעה פנייה נוספת ביום 14.4.2025, אל המשיבים, הפעם גם אל המשיב מס' 5.

בפנייה שנייה זו תוארו מקרי האלימות הקשים אשר מקורם במאחז, לרבות התמונות המצורפות לעתירה. תוארו הקמות הגידורים והאיום בכלי נשק על המבקשים להתקרב למאחז; תוארו אירועי האלימות והפלישות לחלקות הנוספות, לצד ההתבססות של המאחז; תוארו הצתות הרכבים, האיומים והניסיונות לפגיעה ברכוש ובנפש המתרחשים באופן תדיר בקרבת המאחז, ובעטיו.

עוד תוארה ההשתלטות והפלישה למתחם האתר הארכיאולוגי-היסטורי בורג' דרדוויל, לצד הפגיעה והיעדר היכולת להגיע לעצי הזית השוכנים בתחום אתר זה.

בנוסף, תואר בפני המשיבים דבר הצבתו של השער אשר חוסם את דרכי הגישה של העותרים ושאר תושבי סילוואד אל החלקות האמורות וחלקות סמוכות.

העתק מפנייתם השנייה של העותרים מיום 14.4.2025 מצ"ב **כנספח 13**

61. ביום 20.4.2025 התקבל מכתב מאת יועמ"ש איו"ש, אשר מסר את הדברים הבאים –

- בהיעדר ציון מדויק של מיקום השער, אין ביכולת המשיבים לברר את הפניה ולהשיב לאמור בה
- בכל הנוגע לדרישות העותרים להוצאת הצווים המבוקשים, הרי שלשיטת יועמ"ש איו"ש, יש להפנותם אל היועץ המשפטי במשרד הביטחון.

העתק ממכתבו של סגן אלחי בן או"ן פלד מיום 20.4.2025 מצ"ב **כנספח 14**

62. מיד עם קבלת מכתבו של נציג יועמ"ש איו"ש, ביום 21.4.2025, נמסרה התייחסות העותרים, על ידי הח"מ הכוללת את דברים הבאים –

- **ראשית**, ולבקשת יועמ"ש איו"ש, הוצג מיקומו של שער החסימה הנזכר במכתב הקודם מיום 14.4.25, לרבות על גבי צילום אוויר וכן ציון נ.צ. מדויק של מיקומו זה;

- **שנית**, הובהר לנציג יועמ"ש איו"ש כי תשובתו כפי שניתנה, הינה, בפשטות, שגויה. בפניות העותרים הובאה הדרישה להוצאת צו תיחום מתוקף סמכותו של המשיב 1 על פי צו 1539. **סמכות הוצאת צו התיחום מסורה באופן בלעדי למשיב 1**, ולא למחלקת היועץ המשפטי במשרד הביטחון ו/או המשיב 3. זאת, בהתאם לסעיף 2א לצו 1539 זה. אי מתן מענה לדרישה זו משקף אחת משתיים: התנהלות שאינה ראויה העולה עד כדי התפרקות מסמכות, או חוסר היכרות עם הדין באזור.

עוד ציון על ידי העותרים במענה מטעמם, כי מיקוד תשובת יועמש איו"ש אך ורק באשר להצבת השער והתעלמות משאר הסוגיות, לרבות התיאור המפורט אודות אירועי האלימות והפגיעה בתושבים מוגנים באזור, מהווה התנערות מחובותיו של המשיב 1 כאחראי העליון על שמירת הסדר הציבורי, הגנה על שלומם של התושבים מוגנים ושאר הסמכויות המסורות לו על פי דין.

■ **שלישית**, כפי שהובהר לנציג יועמ"ש איו"ש, הפניות מטעם העותר הובאו גם הובאו אל היועצת המשפטית למערכת הביטחון, האחראית גם על המרכיבים המשפטיים של המשיב 3, אולם זו ביכרה שלא לקיים אחר הוראות הדין והחוק לתיקון סדרי המנהל החלטות והנמקות התשי"ט-1958. אין בכך כדי לשמוט את הפנייה אל המשיבים עצמם או יועציהם המשפטיים, בפרט היכן שיש דרישות קונקרטיות מאלוף הפיקוד ומקמ"ט ארכיאולוגיה.

העתק ממענה העותרים מיום 21.4.2025 מצ"ב **כנספת 15**

63. למרות שבמכתבו מיום 20.4.2025 טען נציג יועמ"ש איו"ש כי ללא ציון מדויק של השער לא ניתן לטפל בפנייה, הרי שגם לאחר שנמסרו הפרטים המדויקים, לא השיבו מטעם יועמ"ש איו"ש או מי מהמשיבים לפניה, לדרישה להוצאת צו התיחום ושאר הצווים האמורים, או כל מענה כלשהו.

64. השבועות נקפו, המאחז נותר על תילו ואף התרחב, השער נותר על כנו והמשיך לחסום את גישת בעלי המקרקעין אליהם, לרבות ארועי האלימות הנלווים אליהם, כפי שתואר בחלק העובדתי לעיל, והמשיבים השלימו כך נדמה עם עוד מאחז חדש שצץ לנגד עיניהם.

65. העותרים, מנגד, לא שקטו על שמריהם.

66. לאחר 3 חודשים ממועד הפנייה האחרונה, פנו שוב ביום 21.7.2025, אל יועמ"ש איו"ש. בפנייה זו, השלישית במספר, שבו העותרים ותיארו את המציאות עמה הם מתמודדים יום ביומו ועד כמה זו אינה עולה בקנה אחד חובותיו של המשיב 1 על פי הוראות המשפט הבינלאומי.

העותרים שבו והזכירו לנציגי יועמ"ש איו"ש כי אין לקבל את התעלמותו מהפנייה אל המשיב 1 להפעיל את סמכותו הייחודית והבלעדית, להוצאת צו תיחום, וכן דרשו הנמקה לאי ההתייחסות בעניין.

העותרים שבו וביקשו לקבל מענה בנוגע לשער הפיראטי שהוקם בשטח, מתי יוסר ומדוע חרף מתן מלוא המידע כפי שנתבקשו, עדיין לא ניתנה התייחסות עניינית לאמור בפנייה. העותרים הפנו למקרה קודם, אשר ארע במרחב קרוב של חטיבת בנימין הפועלת תחת המשיב 1, בו התגלתה "תקלה" במסגרתה המשיב 1 מסר מידע שגוי, לרבות בתצהירים ונציגיו אף במסגרת הדיון בעל פה, לבית המשפט הנכבד בנוגע לחסימה בלתי חוקית שהוקמה בשטח [הכוונה לבג"ץ 4239/24 **אבו עוואד נ' מפקד כוחות צה"ל** (נבו, 2025)], וביקש מנציג יועמ"ש איו"ש שלכל הפחות יטמיע את הביקורת שנמתחה על המשיבים במסגרת פסק הדין.

לאור חוסר המענה הענייני ביחס לפניות הקודמות, העותרים שבו והפנו אל המכתבים הקודמים, וביקשו את ההתייחסות המלאה של המשיבים ויועמ"ש איו"ש, לכלל הנושאים והסוגיות בעניין, לרבות בכל הנוגע לקיומו של השער חוסם הדרכים כפי שדווח בעניין; על סמכותו וחובתו של המפקד הצבאי להוצאת צו תיחום; ועל סמכותו הכוללת והראשונה במעלה של אלוף הפיקוד בכל הנוגע לאכיפת החוק ושמירה על הסדר הציבורי, והעובדה כי גורמים להם אצל מסמכותו זו אינם מתפקדים, בין אם הדבר נובע מחוסר רצון או חוסר יכולת [unwilling or unable], מחייבת את המפקד הצבאי לשוב וליטול את מושכות אכיפת החוק לידי, וביתר שאת.

מעתק מפנייה זו של העותרים מיום 21.7.25 מצ"ב **כנספת 16**.

67. ביום 22.7.25 נמסרה הודעה מטעם לשכת יועמ"ש איו"ש, שנדמית כהודעת מענה אוטומטית, במסגרתה נטען כי סוגיות הנוגעות למקרקעין עברו לטיפול המשיב 3 ועל כן יש לפנות אליו. יוער, כי הודעה זו לא הייתה חתומה על ידי אף אדם שהיה מוכן לעמוד מאחורי טענות שגויות אלה.
68. בתגובה, שלח הח"מ באותו היום, 22.7.25, פנייה אל לשכת יועמ"ש איו"ש במסגרתה דרש כי בטרם יישלח מענה אוטומטי, יתכבדו בלשכת היועמ"ש ויקראו את תוכן המכתב, וכן יעבירו את התקלה בהפניה האוטומטית לידיעת יועמ"ש איו"ש.
69. לאחר כיומיים, נמסר מטעם יועמ"ש איו"ש ביום 24.7.2025 כי **"במענה לפנייתך, נבקש להבהיר כי במכתבנו הקודם נפלה שגגה. הנושא נמצא בבחינה, ותשובתנו תימסר בהקדם האפשרי."**
70. מאז, חלפו כשלושה ימים, וכשמונה חודשים ממועד הפנייה המקורית, אולם חרף שלל התזכורות והפניות, מענה – אין, בוודאי לא "בהקדם האפשרי".
71. מכאן, שהמשיבים לא הותירו כל ברירה למעט פנייה אל בית המשפט הנכבד.

ג. מסגרת הטיעון המשפטי

I – המסגרת הנורמטיבית המשפטית החלה על המשיבים

א. המשפט הבינלאומי ההומניטרי

72. מאז כיבוש כוחות צה"ל את הגדה המערבית בשנת 1967, מערכת הדינים שחלה בשטח היא זו של דיני הכיבוש - דיני התפיסה הלוחמתית (Belligerent Occupation), כפי שגם נקבע בפסיקת בית המשפט העליון וכן בעמדתן העקבית של רשויות מדינת ישראל (ראו, למשל, בג"ץ 2055/17 **ראש מועצת הכפר עין יברוד ואח' נ' הכנסת ואח'** (פורסם בנבו, 9.6.2020) (להלן: **"בג"ץ חוק ההסדרה"**)).
73. דיני התפיסה הלוחמתית מעוגנים בעיקר באמנת האג בדבר דיניה ומנהגיה של המלחמה ביבשה משנת 1907 והתקנות הנספחות לה (להלן: **"תקנות האג"**), באמנת ג'נבה הרביעית בדבר הגנה על אזרחים בעת מלחמה משנת 1949 (להלן: **"אמנת ג'נבה הרביעית"**), בהוראות המנהגיות הקבועות בפרוטוקולים הנלווים לאמנות ג'נבה משנת 1977 ובעקרונות הכלליים של המשפט הבינלאומי (ראו, למשל, בג"ץ 3969/06 **ראש מועצת הכפר דיר סאמט, מוחמד עבד מחמוד אלחרוב נ' מפקד כוחות צה"ל בגדה המערבית**, פס' 10 (פורסם בנבו, 22.10.2009) (להלן: **"עניין דיר סאמט"**)).
74. מפקד כוחות צה"ל בגדה המערבית (להלן: **"המפקד הצבאי"**), המשיב מס' 1, הוא העומד בראש הממשל הצבאי שהוקם בשטח עם כיבושו, כאשר המשיב מס' 2 פועל בשטח זה מכוח הסמכת המשיב 1 וכפוף לאותן הגבלות. חרף שליטתו האפקטיבית של המפקד הצבאי בשטח, הוא אינו הריבון בשטח וסמכויות כלל רשויות הכוח הכובש הפועלות בשטח הן זמניות, וחלות ככל שהממשל הצבאי שולט אפקטיבית בשטח. עקרון-על זה משליך על סמכויות הכובש והפעלתן (ראו גם בג"ץ **חוק ההסדרה**, בפס' 3-2 לפסק דינה של הנשיאה חיות).
75. **הכלל העליון של דיני התפיסה הלוחמתית מצוי בתקנה 43 לתקנות האג.** תקנה זו היא שקובעת את המסגרת הכללית לפעילות כוח כובש בשטח כבוש, ומהווה כלל-על ליחסים בין השלטון הצבאי לאזרח של השטח הכבוש (התקנה אף כונתה בספרות "חוקה בזעיר אנפין" של הכיבוש, ראו לעניין זה: בג"ץ 69/81 **אבו עיטה נ' מפקד כוחות צה"ל בגדה המערבית**, פד"י לו(2) 197 (1983)).

76. להלן תקנה 43 בנוסחה המלא :

"בעבור סמכות השלטון החוקי למעשה לידי הכובש, עליו לנקוט בכל האמצעים שביכולתו על מנת להחזיר ולהבטיח במידת האפשר את הסדר והחיים הציבוריים, תוך כיבוד החוקים שבתוקף בארץ, אלא אם כן קיימת מניעה מוחלטת לכך" [ההדגשה הוספה].

77. על פי תקנה 43, ליבת חובתו של המפקד הצבאי בשטח הכבוש היא להחזיר ולהבטיח את הסדר הציבורי והביטחון באזור, ועליו לנקוט בכל האמצעים שברשותו לשם כך (ר' גם בג"ץ 10356/02 יואב הס נ' מפקד כוחות צה"ל בגדה המערבית, פס' 8 לפסק הדין (פורסם בנבו, 4.3.2004); בג"ץ 9593/04 רשאד מוראר נ' מפקד כוחות צה"ל ביהודה ושומרון, פס' 13 לפסק הדין (פורסם בנבו, 26.6.2006) (להלן: "עניין מוראר"). בהתאם לפסיקת בית המשפט העליון, סמכות זו כוללת הן את הבטחת צרכי הביטחון של הכוח הכובש עצמו והן את הבטחת צרכי האוכלוסייה המקומית הכבושה (בג"ץ 393/82 ג'מעית אסכאן אלמעלמון אלמעאווניה אלמחזודה אלמסאוליה נ' מפקד כוחות צה"ל באזור יהודה ושומרון, פד לז(4) 785, 797 (1983)).

78. שיקוליו של המפקד הצבאי בהפעלת סמכויותיו השלטוניות בשטח תחומים על ידי שני הקטבים הנזכרים לעיל: ביטחון הכוח הכובש וטובת הנכבשים - אשר מהווים אנשים מוגנים, כהגדרתם באמנת ג'נבה הרביעית (וכפי שהתקבל בפסיקה - ראו, למשל, בג"ץ 3240/15 ראש מועצת ענאתא ואח' נ' מפקד כוחות צה"ל בגדה המערבית ואח' (פורסם בנבו, 7.1.2019)). הדבר נכון כמובן גם ביחס למי שהוסמכו על ידו לפעול בגדה המערבית, לרבות המשיב 2.

79. חובה ספציפית נוספת שמוטלת על הכוח הכובש מתוקף המשפט הבינלאומי ההומניטרי היא שמירה על הרכוש והקניין של התושבים המוגנים. כך, לפי תקנה 64 לתקנות האג, על הכובש לכבד קניין פרטי ואסור לו להחרים [ההדגשות הוספו]:

Art. 46. Family honour and rights, the lives of persons, and private property, as well as religious convictions and practice, must be respected. Private property cannot be confiscated.

80. על בסיס תקנה זו חזר וקבע בית המשפט העליון כי המפקד הצבאי מחויב להגן על קניין התושבים הפלסטינים וכי הגנה זו כוללת הן חובה להימנע מפעולות הפוגעות בקניינם והן חובה לבצע פעולות המבטיחות שקניינם לא יפגע על ידי אחרים (ראו, למשל, בג"ץ חוק ההסדרה, פס' 40 לפסק דינה של הנשיאה דאז חיות).

81. נוסף לתקנה 46 לתקנות האג, אמנת ג'נבה הרביעית מתייחסת להרס קניין פרטי - שהוא אסור, אלא אם הדבר הכרחי לחלוטין לצורך צבאי :

Art. 53. Any destruction by the Occupying Power of real or personal property belonging individually or collectively to private persons, or to the State, or to other public authorities, or to social or cooperative organizations, is prohibited, except where such destruction is rendered absolutely necessary by military operations.

82. לפי אוגדן הצלב האדום הבינלאומי, שפרסם מחקר מקיף בדבר כללים מנהגיים במשפט הבינלאומי ההומניטרי, קיים איסור מנהגי להרוס או לתפוס רכוש של האויב, אלא לצורך צבאי הכרחי :

Rule 50. The destruction or seizure of the property of an adversary is prohibited, unless required by imperative military necessity.

83. כמו כן, לפי אותו מחקר, בפרט לגבי רכוש פרטי בשטח כבוש - החובה המנהגית היא לכבד רכוש פרטי ולהימנע מהחרמתו, אלא אם הריסתו או תפיסתו נדרשת לצורך צבאי הכרחי :

Rule 51. In occupied territory:

[...]

(c) private property must be respected and may not be confiscated;

except where destruction or seizure of such property is required by imperative military necessity.

בנוסף להגנות על קניין פרטי, סעיף 27 לאמנת ג'נבה הרביעית מחייב לכבד את זכויות התושבים המוגנים, לרבות כבודם, להתייחס אליהם בצורה אנושית ולהגן עליהם מפני כל סוג של אלימות או איומים בה [כל ההדגשות הוספו, הח"מ] :

Art. 27. Protected persons are entitled, in all circumstances, to respect for their persons, their honour, their family rights, their religious convictions and practices, and their manners and customs. They shall at all times be humanely treated, and shall be protected especially against all acts of violence or threats thereof and against insults and public curiosity .[...]

84. וכך קבע בית המשפט העליון בעניין דיר סאמט :

"באשר לזכויות האדם של האוכלוסייה המקומית, אין חולק כי על המפקד הצבאי לכבד, להגן ולאפשר את מימושן של מגוון זכויות האדם המוקנות לתושבים המקומיים, בכפיפות לצרכי ביטחון חיוניים (ראו, למשל, סעיף 27 לאמנת ג'נבה הרביעית; תקנה 46 לתקנות האג. כן ראו העקרונות המנחים את פסיקתנו על-פי האמנה הבינלאומית בדבר זכויות אזרחיות ומדיניות (International Covenant on Civil and Political Rights, 1966, להלן: האמנה לזכויות אזרחיות ומדיניות))." (פסי' 17)

85. אם כן, המשפט הבינלאומי ההומניטרי, כפי שגם פורש על ידי בית המשפט העליון, מטיל על המשיבים חובות אקטיביות לנקוט בפעולות כדי להגן על זכויותיהם של התושבים המוגנים, על קניינם הפרטי ועל כבוד האדם שלהם; וכן להבטיח את הסדר הציבורי והביטחון, בין היתר כדי להבטיח את צרכי התושבים המוגנים.

86. חובות אלה כורכות גם את החובה לאפשר זכות גישה וחופש תנועה לתושבים המוגנים, בפרט כאשר המדובר בקניינם הפרטי [ראו – בג"ץ 4239/24 אבו עוואד ואח' נגד המפקד הצבאי לגדה המערבית ואח'; עניין מוראר הנזכר לעיל; בג"ץ 2150/07 אבו צפיייה נ' שר הביטחון ואח' (נבו, 2009)].

ב. הוראות הדין המקומי והתחיקה הצבאית

87. כידוע, המשפט, השיפוט והמינהל של מדינת ישראל לא הוחלו בגדה המערבית. במנשר בדבר סדרי שלטון ומשפט (אזור הגדה המערבית) (מס' 2), תשכ"ז-1967, שהוציא המפקד הצבאי עם כיבוש הגדה המערבית, נקבע כי :

2. המשפט שהיה קיים באזור ביום כ"ח באייר תשכ"ז (7 ביוני 1967) יעמוד בתוקפו, עד כמה שאין בו משום סתירה למנשר זה או לכל מנשר או צו, שיינתנו על ידי, ובשינויים הנובעים מכינונו של שלטון צבא הגנה לישראל באזור."

88. כך, לצד דיני התפיסה הלוחמתית של המשפט הבינלאומי ובהתאם להם, חלים בגדה המערבית הדינים שחלו בה ערב כניסת כוחות צה"ל, שכוללים את הדין הירדני וכן דינים עות'מאניים ודינים מנדטוריים של המנדט הבריטי שהושארו בתוקף בשטח על ידי ירדן כריבון הקודם, וכן חלה תחיקת המפקד הצבאי, שלעיתים ערכה שינויים בדין המקומי הקיים.

89. בענייננו, הדין המקומי הרלוונטי כולל גם הצו המסמיך את המשיב 1 להוציא צווי תיחום, על פי צו מס' 1539. כפי שקבע בית המשפט במסגרת בג"ץ 548/04 בעניין אמנה הנזכר לעיל, הסמכויות הללו הינן חלק מחובותיו של המפקד הצבאי לשמור על הסדר הציבורי, כמשמעו בתקנה 43 לתקנות הנלוות לאמנת האג:

"פעולת המפקד הצבאי עומדת באמות המידה של הדין הבינלאומי. תקנה 43 לתקנות האג [12], שהיא חלק מהמשפט הבינלאומי החל על פעולות מפקד האזור, קובעת כי "עליו לנקוט בכל האמצעים שביכולתו על מנת להחזיר ולהבטיח במידת האפשר את הסדר והחיים הציבוריים, תוך כיבוד החוקים שבתוקף בארץ אלא אם כן קיימת מניעה מוחלטת לכך" (בג"ץ 202/81 טביב נ' שר הביטחון (להלן – פרשת טביב [8]), בעמ' 629). הרישה של הוראה זו נוגעת לסמכות הממשל הצבאי להבטיח את הסדר ואת החיים הציבוריים באזור. הדבר מתפרסם הן על צורכי ביטחון של הכוח המחזיק בשטח הן על צרכיה של האוכלוסייה האזרחית המתגוררת במקום. הסיפה לתקנה 43 עוסקת במצב שבו ממשל צבאי מבקש לשנות את החוקים הנוהגים באזור. העיקרון לעניין זה הוא כי על הממשל הצבאי לכבד את החוקים הקיימים באזור, ואין לשנותם אלא אם כן הדבר נדרש לשם השגת תכליות שבגדר סמכויותיו של המפקד אשר לא ניתן להשיגן בלא שינוי בחקיקה (פרשת אסכאן [3], בעמ' 797; "דינשטיין" סמכות החקיקה בשטחים המוחזקים" [11], בעמ' 509).

הרישה של תקנה 43 מעניקה למפקד הצבאי סמכות ומטילה עליו חובה להבטיח את הסדר ואת החיים הציבוריים באזור. אחריות זו חלה על כל תחומי החיים כנדרש לצורך קיום סדר חיים תקין באזור. "מהי הבטחת סדר וחיים ציבוריים? התשובה המתבקשת היא: הפעלת ממשל תקין על כל שלוחותיו, הנהוגות בימינו בארץ מתוקנת, כולל ביטחון, בריאות, חינוך, סעד, אך בין היתר גם איכות החיים והתחבורה..." (פרשת טביב [8], בעמ' 629).

פעולות מפקד האזור המכוונות למניעת היאחזויות בלתי חוקיות, שחלקן מוקמות על שטחי קרקע בבעלות אוכלוסייה פלסטינאית מקומית, נמנות עם סמכויותיו ואחריותו להבטיח את הסדר ואת החיים הציבוריים באזור. פעולות שנועדו לבלום פלישה לקרקעות פרטיות וציבוריות ולמנוע ביצוע בנייה בלתי חוקית בתחומיהן מצויות בתחומי אחריות המפקד הצבאי כאמור."

90. הנה כי כן, צו התיחום נועד להתמודד בדיוק עם מאחזים מהסוג האמור – מאחזים שהוקמו פרא, תוך כדי פגיעה קשה בסדר הציבורי, בקניין הפרט, בשלומם ובשגרת חייו, והכל תוך הפרת הסדר והחיים הציבוריים. דעת לנבון נקל כי המפקד הצבאי לא הנפיק דבר חקיקה המעניק לו סמכויות על מנת שאלה תשבנה כאבן שאין לה הפכין. וככל שהמפקד הצבאי סבר כי אין זה המקום להפעיל את סמכותו על פי דין, חובה הייתה עליו לנמק את החלטתו זו.

91. לצד הוראה זו, קיים גם הצו בדבר שימוש מפריע מס' 1539, המאפשר ומחייב פינויי פלישות חקלאיות, ושאר השימושים המפריעים המופיעים בצו כגון גידור, רעייה והצבת מתקנים שונים. צו זה מחייב את המשיבים לנקוט בכל האמצעים העומדים לרשותם. הפעלת הסמכות על פי הצו אינה עניין של "רשות", אלא חובה לממש את הגנות הזכויות של תושבים מוגנים, וזאת כתוצאה מפלישות חקלאיות כגון זו המתוארת לעיל. עמד על כך בית המשפט העליון בעניין בג"ץ 5439/09 **עבדאלקאדר נ' ועדת העררים הצבאית שלפי צו בדבר וועדות עררים מחנה עופר** [נבו, 2011] -

11. הוראותיו של צו שימוש מפריע מגשימות את חובתו של המפקד הצבאי לשמור על הסדר הציבורי באזור ואת חובתו לשמור ולהגן על קניינם של התושבים המוגנים. מקורן של חובות אלה בהוראות המשפט הבין-לאומי המחייבות את המפקד הצבאי, ובפרט בתקנות 43 ו-46 לתקנות הנספחות לאמנת האג הרביעית משנת 1907, המהוות חלק מהמשפט הבין-לאומי המנהגי המחייב את ישראל. כפי שמציין ראש המנהל האזרחי בתגובתו לעתירה מיום 10.11.2009, הצו נועד ליתן מענה מקיף לצורך למלא ביעילות אחר חובות אלה, ולפתור את הבעיה עליה הצביע בית משפט זה בבג"ץ 04/548 אמנה – תנועת ההתיישבות של גוש אמונים נ' מפקד כוחות צה"ל באזור יהודה ושומרון, פ"ד נח (3) 373, 383-384 (2004): "ההתמודדות עם תופעת המאחזים הבלתי חוקיים... מחייבת קיום אמצעים יעילים לבלימת השתלטות על שטחים – בין באמצעות בנייה בלתי חוקית ובין באמצעים אחרים. בצד דיני התכנון והבנייה, הדין המקומי באזור העוסק בסילוק פולשים (צו מס' 1472 בדבר מקרקעין (סילוק פולשים) משנת 1999) אף הוא אינו עונה לצורך המיוחד שלפנינו, ולו מן הטעם שהפעלתו מותנית לגבי קרקע פרטית ביוזמתו העצמאית של בעל הזכות בקרקע, וזאת בתוך 30 יום מיום תפיסת הקרקע. ברי כי בנסיבות הקיימות באזור יכולת מיצויה של יוזמה כזו בידי בעלים פרטי נתונה בסימן שאלה בין בשל העובדה כי לא אחת בעל הקרקע אינו מצוי באזור או אינו מודע כלל לקיומה של פלישה לאדמתו, ובין מאחר שלא תמיד נתונים בידו אמצעים ויכולת ליזום בעצמו פעולות לסילוק הפולש. בתנאים הקיימים באזור מתחייב אפוא הסדר חקיקתי ישיר וכולל אשר יסמיך את המפקד הצבאי לפעול לצורך מניעת השתלטות בלתי מורשית על שטחי קרקע באזור, וההתמודדות עם תופעה זו אינה יכולה למצוא את פתרונה בהסדרי החקיקה הקיימים. בנסיבות אלה התקנתם של הצווים בידי המפקד הצבאי נדרשת כדי למלא חסר הקיים בדין המקומי וכדי לאפשר השגת התכלית שהם נועדו להשיג." אכן, בשינויים המחויבים יפים דברים אלה גם לענייננו. המפקד הצבאי מחויב מכוח תפקידו להגן על ביטחונם ועל קניינם של התושבים המוגנים באזור, ומתוקף כך למנוע פלישות ושימוש מפריע במקרקעיהם הפרטיים. כפי שכבר נפסק, הגנה זו היא אחת מחובותיו הבסיסיות ביותר של המפקד הצבאי (בג"ץ 04/9593 ראש מועצת הכפר יאנון ואח' נ' מפקד כוחות צה"ל ביהודה ושומרון ואח', פ"ד סא(1) 844, 876 (2006) (להלן: עניין הכפר יאנון)). צו שימוש מפריע מאפשר לו, באמצעות ראש המנהל האזרחי המוסמך בצו, לעמוד בחובות אלה ונותן בידו כלים ממשיים לביצוען."

92. מקור חוקי רלוונטי נוסף בדין המקומי, חדש יחסית, הוא הצו בדבר סילוק מבנים חדשים (יהודה והשומרון) (מס' 1797), תשע"ח-2018 (להלן: "צו סילוק מבנים חדשים"). על פי אתר המנהל האזרחי תכלית הצו היא "התמודדות בדרך יעילה ומהירה אל מול התופעה הנרחבת של בנייה בלתי חוקית ברחבי

יהודה ושומרון". הצו קובע הליך אכיפה ופינוי פשוט ומהיר יחסית, והוא חל ביחס למבנים, עבודות בנייה ובינוי (בהגדרתם הרחבה שבחוק התכנון הירדני) שהינם טריים - שלא חלפו יותר משישה חודשים מסיומם; ולעניין בית מגורים - שלא חלפו יותר מ-30 ימים מיום אכלוסו (זאת, למעט מבנים יבילים שאינם בתחולת הצו).

93. מעבר לכך, הדין המקומי כולל כמובן גם את חוק העתיקות הירדני, בגרסתו המעודכנת כפי שעודכנה על ידי המשיב 1. הוראות דין אלה, קובעות כי למשיב 4 הסמכות המלאה, לעצור כל בנייה המתבצעת בתחומי אתר היסטורי/ ארכיאולוגי, כגון הבנייה הבלתי חוקית מושא עתירה זו.

94. אין מדובר רק בסמכות רשות, אלא אף בחובה הנגזרת מן הדין הבינלאומי, המחייב את רשויות האזור לשמור על האתרים ההיסטוריים והארכיאולוגיים המצויים בשטח הכבוש ולא לאפשר את הריסתם, ואף על דרך בינוי ללא היתר (ראו בין היתר, אמנת האג משנת 1954 בדבר שמירה על אוצרות תרבות במהלך סכסוך מזויין אשר מדינת ישראל הינה צד לה והפרוטוקולים הנלווים). בהתאמה, כללי שהמשפט הבינלאומי ההומניטרי המנהגי כפי שנוסחו על ידי הוועד הבינלאומי של הצלב האדום קובעים במפורש את תחומי האחריות והחובות של המעצמה הכובשת, המיוצגת על ידי המשיבים 1,2 ו-4 – כך למשל, כלל מס' 39 קובע את החובות הבאות ביחס לנכסי תרבות המצויים בשטח כבוש או באזור לחימה –

Rule 39.

The use of property of great importance to the cultural heritage of every people for purposes which are likely to expose it to destruction or damage is prohibited, unless imperatively required by military necessity.

ואילו כלל מס' 40 על שני חלקיו קובע הוראות משלימות בעניין –

Rule 40. Each party to the conflict must protect cultural property:

- A. All seizure of or destruction or wilful damage done to institutions dedicated to religion, charity, education, the arts and sciences, historic monuments and works of art and science is prohibited.***
- B. Any form of theft, pillage or misappropriation of, and any acts of vandalism directed against, property of great importance to the cultural heritage of every people is prohibited.***

95. הנה כי כן, אי נקיטה באמצעי אכיפה הנגזרים ממישור נורמטיבי זה, המצויים בסמכויות המשיב 4, חרף הפנייה המוקדמת אליו ואל היועץ המשפטי לאזור, מהווה גם היא הפרה של הוראות הדין המקומי והבינלאומי כאחד.

ג. הוראות ועקרונות המשפט המינהלי הישראלי

96. לצד הדינים שנסקרו לעיל, חלים על המפקד הצבאי ועל הרשויות הישראליות שפועלות תחתיו ומקיימות את הממשל הצבאי בשטח הכבוש גם עקרונות המשפט המינהלי הישראלי. כפי שהובהר בפסיקה, המשמעות היא כי נושאי תפקיד ישראלים הפועלים בשטח הכבוש נושאים עמם חובה לנהוג, בנוסף לדינים שנסקרו לעיל, גם על פי אמות המידה המתחייבות מעובדת היותם חלק מרשויות המינהל הישראלי (ראו לעניין זה בג"ץ 358/88 האגודה לזכויות האזרח בישראל נ' אלוף פיקוד המרכז, פ"ד מג(2) 529, 536-537 (1989)). כפי שנקבע בבג"ץ חוק ההסדרה, בפסקה 5 לפסק דינה של כב' הנשיאה א' חיות, כללים אלה באים בנוסף על החובות מן הדין הבינלאומי והדין המקומי (הדגשה במקור):

5. מקור נוסף של דינים החלים באזור הוא עקרונות היסוד של המשפט המינהלי הישראלי, הנוגעים לשימוש בסמכות שלטונית של עובד ציבור. בין היתר, מדובר בכללים של הגינות מהותית ודיונית ובכללי מידתיות המחייבים את המפקד הצבאי בפעולתו [...]. תחולתם של עקרונות אלה אין בה משום החלה של המשפט הישראלי באזור ועל תושביו. משמעות החלתם היא כי נושאי תפקיד ישראלים הפועלים בשטח נושאים עמם חובה לנהוג על פי אמות המידה הנוספות המתחייבות מעובדת היותם חלק מהרשות המינהלית הישראלית."

97. עקרונות אלה כוללים את כללי ההגינות המהותית והדיונית, כגון תום לב, הימנעות משקילת שיקולים זרים, איסור אפליה, איסור ניגוד עניינים, שקיפות ומתן זכות שימוע לפני פעולה שלטונית העשויה לפגוע בפרט, וכן את החובה לנהוג בסבירות.

98. לסיכום, המסגרת הנורמטיבית החלה בשטח הכבוש מורכבת מרבדים של מקורות נורמטיביים הכוללים את: כללי המשפט הבינלאומי הפומבי ובפרט דיני הכיבוש (דיני התפיסה הלוחמתית); הדין המקומי שהיה קיים בשטח ערב כניסת כוחות צה"ל אליו; תחיקת הביטחון של המפקד הצבאי; וכן עקרונות היסוד של המשפט המינהלי הישראלי. התנהלות המשיבים ביחס לבינוי הבלתי חוקי הנרחב בקניינם הפרטי של העותרים תיבחן להלן לאור מקורות אלה וכן לאור עמדותיהם והתחייבויותיהם של המשיבים, כפי שהובאו בפני בית המשפט העליון ביחס ליישום מקורות אלה.

II – המשיבים הפרו את חובתם להגן על קניינם של העותרים והפרו את חובתם לאפשר את זכות הגישה

99. הקמת מאחז בלתי חוקי על חלקות העותרים מהווה גזל של אדמתם הפרטית, לא כל שכן כאשר נעשה בהן שימוש על ידי גורמים זרים, לרבות של מגורים בדרך קבע, הפיכת המקרקעין לכדי חווה חקלאית ועשייה בהם כבשלהם.

100. הקמת המאחז מונעת מהעותרים לעבד את אדמתם, להפיק ממנה פירות ולהשתמש בה לצרכיהם בכדי לממש את זכות הקניין שלהם. היא גם מונעת את גישתם לאדמתם, ובכך פוגעת בחופש התנועה שלהם באדמתם הפרטית. ניתן לשער גם שביצוע העבודות באדמה והקמת המבנים עליה פגעו בטיב הקרקע ובכך מהווים גם הרס של הקניין, אך על הנזקים הללו לקרקע יוכלו לעמוד העותרים רק כאשר יתאפשר להם להיכנס לאדמתם.

101. פגיעה אנושה זו בקניינם של העותרים מתבצעת כאשר המשיבים מודעים אליה לחלוטין, עוד מתחילתה הבנייה בשנת 2024, ועת אלה מעודכנים אודות מקורות האלימות המפכה מכיוון המאחז באופן רציף.

102. חומרה מיוחדת נלוותה להפרה זו עת המשיבים ערים מזה כמעט חצי שנה לקיומו של שער הברזל, המונע את זכות הגישה של העותרים לאדמותיהם, ופוגע אנושות בחופש התנועה שלהם. אף על פי כן, בוחרים המשיבים שלא לנקוט בכל אמצעי בעניין וזאת, למרות שמיד עם בקשת המשיבים קיבלו אלה את מלוא הנתונים הנדרשים בעניין.

103. וכאילו בכך לא די – הרי שהוצג בפני המשיבים, ואף בפני בית המשפט, כיצד המאחז החדש מהווה מוקד מפכה של אלימות, הפרת סדר ציבורי, פגיעה בקניין הפרט וחשש ברור להסלמה בכל הגזרה הטעונה ממילא.

104. בעניין **מורא** הנזכר לעיל, נדונו בין היתר פגיעות חוזרות ונשנות בגוף וברכוש של חקלאים פלסטינים על ידי תושבים ישראלים. בעניין זה קבע בית המשפט העליון באופן נחרץ, חד משמעי ושאינו משתמע לשני פנים:

"אין אפוא ספק, כי על המשיבים לפעול בכל האמצעים העומדים לרשותם על מנת להגן על ביטחונם של החקלאים הפלסטינים המגיעים לעבודה באדמותיהם וכן עליהם לפעול

על מנת להגן על זכויותיהם הקנייניות של העותרים לבל תיפגענה שלא כדין. הגם שאין בידו של בית משפט זה לקבוע מה יהיה היקף הכוחות שיוקצה למשימות אלה ומה יהיו הפעולות המבצעיות שיינקטו, הרי שבידינו לומר כי ההגנה על ביטחונם וקניינם של התושבים המקומיים היא מהחובות הבסיסיות ביותר המוטלות על המפקד הצבאי בשטח. " (פס"י 33 לפסק הדין. ההדגשות הוספו; הח"מ)

105. בהתנהלותם מפירים המשיבים את חובותיהם הבסיסיות ביותר במשפט הבינלאומי ההומניטרי כשליטי השטח הכבוש, להגן על זכויותיהם של העותרים - על קניינם הפרטי בראש ובראשונה, וכן על חופש התנועה שלהם.

106. יתרה מכך, בחירתם של המשיבים להפסיק להשיב לפניית העותרים משלב מסוים, וגם בתשובותיהם הדלות לא לספק לעותרים כל מענה לדרישות או צפי לנקיטה בהליכי אכיפה כך שיושבו אליהם קניינם – מהווה גם פגיעה נפרדת וישירה בכבוד האדם של העותרים מצד המשיבים עצמם, וזאת בניגוד לחובותיהם לפי המשפט הבינלאומי וזאת לצד חובותיהם על פי המשפט המנהלי, בראש ובראשונה להשיב לפניית המופנות אל אלה.

107. יודגש, כפי שצוין לעיל, כי חובות המשיבים בעניין זה כוללות גם חובה "חיובית", אקטיבית, לביצוע פעולות כדי להבטיח את ההגנה על זכויות התושבים המוגנים.

כך חזר וקבע בית המשפט בבג"ץ **חוק ההסדרה** (פס"י 40 לפסק דינה של הנשיאה חיות; הדגשות הוספו, הח"מ):

"בהסתמך על תקנה 46, חזר בית משפט זה ושנה כי המפקד הצבאי באזור מחויב להגן על קניינם של התושבים הפלסטינים – בהיותם "תושבים מוגנים". הגנה זו, כך נקבע, נושאת עמה חובה כפולה: חובה שלילית, להימנע מפעולות הפוגעות בקניינם של תושבים אלה; וחובה חיובית, לבצע פעולות המבטיחות כי קניינם לא יפגע על ידי אחרים [...]. על משמעותה של חובה זו בהיבט האקטיבי עמד בית משפט זה, בין היתר, בבג"ץ 9949/08 חמאד נ' שר הביטחון (25.12.2014) (להלן: עניין חמאד) בקובעו:

"על המפקד הצבאי באזור יהודה ושומרון מוטלת החובה לפעול באופן אקטיבי על מנת להגן על זכויות הקניין הפרטי של התושבים המוגנים, ובכלל זאת להגן עליהם מפני בנייה שלא כדין על אדמתם והשתלטות עליה (שם, בפסקה 15)."

108. וכך נקבע על ידי בית המשפט הנכבד בעבר, גם לעניין הגנה על זכויות התושבים המוגנים ככלל, ולא רק בהקשר ההגנה על הקניין, בהתייחס לסעיף 27 לאמנת ג'נבה הרביעית שהובא לעיל:

"חובתו של המפקד הצבאי על-פי הכלל הבסיסי היא כפולה: ראשית, עליו להימנע מפעולות אשר פוגעות בתושבים המקומיים. זוהי חובתו ה"שלילית"; שנית, עליו לעשות פעולות הנדרשות כדין המבטיחות כי התושבים המקומיים לא ייפגעו. זו חובתו ה"חיובית" (גאסר [23], בעמ' 2012)." (בג"ץ 4764/04 רופאים לזכויות אדם ואח' נ' מפקד כוחות צה"ל בעזה, פ"ד נח(5) 385, עמ' 394-393 (2004) (להלן: "בג"ץ רופאים לזכויות אדם").

יובהר, כי בבג"ץ רופאים לזכויות אדם הדברים נאמרו בהקשר של לחימה ממש, ומכאן שהם תקפים ביתר שאת במצב של כיבוש מתמשך, כאשר העמידה בחובת ההגנה האקטיבית על התושבים המקומיים אינה נעשית במקביל ולצד התגוננות מפני אויב לוחם.

109. בהקשר ביצוע אכיפה כחלק מחובת ההגנה על קניין התושבים המוגנים, ובפרט ביחס לשימוש באמצעי של צו התיחום המבוקש במסגרת הצווים המופיעים בראש העתירה, קבע בית המשפט העליון בפסק הדין החלקי בבג"ץ 7891/07 תנועת "שלום עכשיו" - ש.ע.ל. מפעלים חינוכיים נ' שר הביטחון, פס' 13 (אר"ש 18.11.2013):

"לא אחת צוין בפסיקה כי אכיפת החוק ביהודה ושומרון מקבלת משנה חשיבות כאשר ההפרות מביאות לפגיעה בזכויות קנייניות (ראו, למשל, בג"ץ 390/79 דויקאת נ' ממשלת ישראל, פ"ד לד (1) 1, 14-15 (מ"מ הנשיא מ' לנדוי) (1980); פרשת אל-נאבות, בפסקה 16). כך הדבר, כאשר המבנים נשוא ההפרה מצויים על קרקע פרטית. במוקד העתירה שלפנינו ישנם גם מבנים הבנויים על קרקע פרטית. על כן, ככל שמדובר במבנים אלה, יש להתחשב גם בהיבט הקנייני, נוסף על השיקולים של שלטון החוק."

110. והדברים הנכוחים הבאים נכתבו בדו"ח ששון (עמ' 22):

"הקמת מאחזים על קרקעות פרטיות של פלסטינים הוא אסור בתכלית. הדבר יכול להוות בנסיבות מסוימות עבירה פלילית. אך בראש וראשונה זוהי פגיעה חמורה ביותר בקניינו של אדם. רק נזכיר כי זכות הקניין נקבעה בישראל כזכות יסוד, בחוק יסוד כבוד האדם וחירותו, ונקבעה על ידי ביהמ"ש העליון בישראל כזכות חוקתית על חוקית. כבר נפסק בבג"צ כי מחובתו של מפקד האזור להגן על זכויות היסוד של התושבים הפלסטינים באיו"ש. משמעות הדבר כי מחובתו להגן, בין השאר, על זכות הקניין שלהם. הקמת מאחז על קרקעות פרטיות של פלסטינים הינה פגיעה בלתי נסבלת בזכות הקניין ומחובתו של מפקד האזור למנוע זאת. הקמת מאחז על קרקע פרטית של פלסטינים אינה ניתנת להכשרה, גם לא בדיעבד. דין המאחזים הללו הוא פינוי, וככל המוקדם כן ייטב." [ההדגשה במקור]

111. יתרה מכך, העובדה כי רשויות האזור במחדלן ובאי המענה האפקטיבי הובילו להגבלת התנועה של העותרים לאדמותיהם, מטילה עליהן אחריות מוגברת להגנה על קניינם של העותרים, כאשר הם עצמם מודרים מאדמתם לאור מחדלים וחוסר המעש של הרשויות.

III – המשיבים הפרו את חובתם לשמור על הסדר הציבורי ולאכוף את החוק

112. השתלטותם של גורמים ישראלים זרים על אדמת העותרים ובנייה בה בניגוד לחוק, מבלי שננקטת פעולה כלשהי הלכה למעשה מצד המשיבים בעניין – מהווה הפרה של חובות המשיבים גם ביחס לשמירת הסדר והביטחון באזור, הנגזרת בראש ובראשונה מתקנה 43 לתקנות האג שנדונה לעיל.

113. בעניין בג"ץ מוראר צוין כי:

"...בתקנה 43 לתקנות האג נקבעה חובתו וסמכותו של המפקד הצבאי לשמור על הסדר והביטחון באזור הנתון לשליטתו. אין ספק, כי אחת מהחובות המרכזיות המוטלות על המפקד הצבאי במסגרת זו היא החובה לשמור על כיבוד החוק באזור (ראו: בג"ץ 61/80 העצני נ' מדינת ישראל, פ"ד לד(3) 595, 597; פסק דין אבו-דאהר, פסקה 7)." (פס' 30 לפסק הדין. ההדגשה הוספה)

114. בכל הנוגע להפרות החוק המבוצעות בחלקות העותרים וחלקות סמוכות באופן חוזר ונשנה, לא ניתן לזהות כל מאמץ או פעולה מטעם הרשויות לשמור על כיבוד החוק ולהשבת הסדר על כנו, כנדרש, למעט מס שפתיים בסמוך להקמת המאחז, אשר כלל פעולה יחידה וספוראדית שלאחריה ננטשו הנסיונות לאכיפה והשבת הסדר הציבורי על כנו. ההיפך הוא הנכון - המתנחלים הישראלים עושים בשטח הפרטי כראות עיניהם במשך תקופה

משמעותית, בניגוד ובהתעלמות מוחלטת מהחוק, מהסדר הציבורי, מזכויות העותרים ולמעשה מקיומם, **וזאת בידיעה מלאה של הרשויות ובלא שננקטת כל פעולת אכיפה כנגדם בשטח.**

115. אם היינו צריכים חיזוק מ"השטח" לדברים אלה, מכתבו של האלוף פוקס, שצורף לעתירה זו, ממחיש כי המדובר במדיניות שגורה של חלק מהרשויות, אשר בוחרות במכוון שלא להפעיל את הסמכויות המסורות להן על פי דין. מצער לראות את חברתו של המשיב 1, כמי שהחליף את האלוף פוקס בתפקיד המפקד הצבאי לאזור, כמי שמצטרף לחידלון זה. המדובר בהתפרקות מוחלטת מאחריות וסמכויות הנדרשות לשמירה על הסדר הציבורי ואכיפה, הכל מטעמים פוליטיים המהווים שיקולים זרים.

116. כפי שהוצג לעיל, המאחז אינו "מסתפק" בגזל אדמות, פלישות גידורים ובניה בלתי חוקית, וזאת על גבי מתחם שחלקו מוכר כאתר היסטורי. תושביו בוחרים להתעמר בשכניהם הפלסטינים על דרך של אלימות, איומים בנשק, הצתות רכבים ופגיעה בעצים במרחב הגדול משטח המאחז.

117. אילמות זו של הרשויות חותרת תחת החובה להבטיח את שלטון החוק ואת שמירת הסדר הציבורי והביטחון. כאשר החוטא יוצא נשכר, מניב לעצמו פירות מעבריינותו במשך זמן כה רב, ללא כל התערבות מצד הרשויות וכאשר הדבר נעשה לנגד עיניהן - מדוע שיחדל מעבריינותו? ומדוע שילמד מכך כי עליו להימנע מביצוע הפרות דומות בעתיד?

118. כך, מעבר לפגיעה בעותרים ובשאר התושבים הסמוכים למתחם המאחז ובתחושת הביטחון של אלה, יש בהתנהלות המשיבים בענייננו פגיעה קשה בשלטון החוק באזור, אשר השמירה עליו חשובה במיוחד בשטח כה רגיש ונפיץ, שבו נוכחים לצד התושבים המוגנים גם תושבים שהם אזרחי המדינה הכובשת, שחלקם באופן מוצהר מנהלים מאבק על שליטה בקרקעות. השמירה על שלטון החוק והסדר הציבורי היא גם אינטרס ראשון במעלה של הרשויות עליהן מופקדים המשיבים, ופגיעה בהרתעה מפני הפרת הדין תעודד הישנות ההפרות ותקשה עליהם עוד בביצוע תפקידם.

119. ראוי גם להדגיש את חומרת אי החוקיות שמדובר בה בענייננו. כפי שתואר בחלק העובדתי, אי החוקיות נוגעת בכל היבט והיבט של המאחז החדש שהוקם על חלקת העותרים. דו"ח ששון ייחס, בצדק, חומרה יתרה למאחזים שהוקמו על קרקע אלא פרטית, שאינה בגדר רכוש ממשלתי (המכונה גם "אדמות מדינה"), כבענייננו:

"ועדיין קיים הבדל מבחינת עוצמת אי החוקיות שדבקה בנקודות היישוב השונות... [...] אם אי החוקיות שדבקה במאחזים או בהרחבות יישובים נובעת, בין השאר, מחמת טיב הזכויות בקרקע, קרי, אם הם בנויים על קרקע שאינה אדמות מדינה, ודאי אם זו קרקע פרטית של פלסטינים – הרי שקושי זה בלתי ניתן לתיקון כלל. אי חוקיות זו היא קולוסאלית, ולא ניתן לתקן את המעוות אלא על ידי פינוי המאחז, וככל המוקדם כן ייטב." (עמ' 93-94 לדו"ח ששון. ההדגשות במקור.)

120. כך, בהימנעות מביצוע אכיפה במשך פרק זמן כה משמעותי בנסיבות ענייננו, אשר דווקא בשל מחדלי והעדר נוכחות אכיפה בשטח הופך המאחז למוקד קבוע של אלימות כלפי נפש ורכוש ושגרת חיי העותרים ותושבי האזור, חוטאים המשיבים לחובתם לשמור על הסדר הציבורי ועל הביטחון באזור, באופן המצדיק את התערבות בית המשפט. הימנעות המשיבים מהפעלת הסמכויות המסורות להם על פי דין ואי נקיטת כל צעד להשבת הסדר על כנו ולהשלטת החוק מהווים הפרה חמורה וברורה של חובותיהם אלה על פי הדין.

IV – המשיבים הפרו את התחייבויותיהם בעניין מדיניות האכיפה וסדרי העדיפויות בביצוע אכיפה

121. במסגרת הליכים משפטיים לאורך השנים, טענו המשיבים כי שיקולי משאבים מחייבים אותם לבצע תיעדוף באכיפת הדינים הקיימים באזור. כתוצאה מכך, התחייבו המשיבים לבצע אכיפה כנגד בנייה בלתי חוקית בהתאם לסדרי עדיפויות שנקבעים על ידם, כך שהמקרים הדחופים והחשובים ביותר לטיפול יזכו למענה ואכיפה אפקטיבית על ידי הרשויות. מדיניות זו התקבלה על ידי בית המשפט העליון. ראו, למשל, בבג"ץ 1161/06 תנועת "אנחנו על המפה" נ' שר הבטחון (פורסם בנבו, 14.10.2007); בבג"ץ 8788/09 פסגות כפר שיתופי להתיישבות בע"מ נ' שר הבטחון (פורסם בנבו, 7.7.2011); בבג"ץ 9051/05 תנועת "שלום עכשיו" - ש.ע.ל. מפעלים חינוכיים נ' שר הביטחון (פורסם בנבו, 20.8.2014); וכן ראו גם עמ' 79-80 בדו"ח מבקר המדינה 2016 הנזכר לעיל.

122. כך נכתב בפסק הדין החלקי בבג"ץ 2297/15 חאפז מחמוד עבד אלחלים אחמד, ראש מועצת כפר יאסוף נ' שר הביטחון, פס' 12 (פורסם בנבו, 7.2.2017) (להלן: "עניין יאסוף"):

"כפי שהובהר לא אחת, אכיפת חוקי התכנון והבנייה חיונית לשם הגנה על שלטון החוק ועל הסדר הציבורי... יחד עם זאת, מובן כי אופן ביצוע האכיפה ועיתוייה תלויים בשיקולים שונים, לרבות המשאבים המוגבלים של הרשויות. לפיכך, הלכה היא כי הגורמים האמונים על האכיפה רשאים לקבוע סדרי עדיפויות לה וסולם העדיפויות שהוגדר יובא בחשבון בעת הפעלת ביקורת שיפוטית על פעילותם." [ההדגשה הוספה, הח"מ]

123. על סדרי העדיפויות של המשיבים ניתן ללמוד עליהם מהודעות והצהרות המשיבים בהליכים השונים. **בראש ובראשונה, בנייה ישראלית על קרקע פרטית של תושבים פלסטינים מוגנים ניצבת תמיד בראש סדר העדיפויות של המשיבים, וזאת באופן מתבקש, לאור חומרת ההפרה שבבנייה זו בשלל היבטים - פרטניים ורוחביים. לעניין זה ראו למשל בג"ץ 7891/07 תנועת "שלום עכשיו" - ש.ע.ל. מפעלים חינוכיים נ' שר הביטחון, פס' 12 לפסק הדין (אר"ש, 7.12.2014); ואת שנאמר בעניין בג"ץ 5023/08 שחאדה ואח' נ' שר הביטחון ואח' [2014, אר"ש]:**

"מדיניות הממשלה ביחס לאכיפת דיני התכנון והבנייה באזור, כפי שהוצגה לבית משפט זה בהליך דנא ובהליכים אחרים, היא כי ככלל, יש להסיר בנייה בלתי חוקית המצויה על קרקע בבעלות פרטית... מדיניות זו משקפת הכרה בחובה הקיימת במשפט הבינלאומי להגן על זכויות הקניין הפרטי של התושבים המוגנים באזור (ראו, לדוגמה, בג"ץ 5665/11 כפר אדומים כפר שיתופי להתיישבות קהילתית בע"מ נ' שר הביטחון, פיסקאות 13-14 (10.10.2012)[פורסם בנבו]). בהקשר זה, יש להדגיש, כי מקום שמדובר בבנייה בלתי חוקית שנעשתה על מקרקעין פרטיים, אין להתנות את האכיפה בקיומו של עותר קונקרטי בעל זכויות במקרקעין הנדונים. כאשר עסקינן בבנייה על קרקע פרטית על ידי מי שאינו הבעלים, ובלא הסכמה של הבעלים, הרי שמדובר אף בהפרה של דיני התכנון והבנייה. על כן האכיפה מצויה בעדיפות גבוהה מבחינת סדרי העדיפויות שקבעו רשויות המדינה (ראו, עניין חמאד, בפיסקה 15)." (ההדגשות הוספו).

124. לפי עמדת המשיבים בעניין שחאדה, הם אף קבעו סדרי עדיפויות לטיפול בבנייה הבלתי חוקית על קרקע פרטית - כלומר, יצרו סדר עדיפויות משני בתוך סדר העדיפויות. במסגרת זאת, כעולה מעמדתם המובאת בפסק הדין, הם נתנו עדיפות למבנים חדשים על פני בנייה בלתי חוקית ותיקה, ולמקרים שבהם בעל הקרקע הוא המתלונן (עניין שחאדה, פס' 7 לפסק הדין).

125. בענייננו מדובר בבנייה בלתי חוקית חדשה על קרקע פרטית, אשר המשיבים גם היו מודעים לה מראשיתה ומהולדתה בשנת 2024. משכך, בידי המשיבים היכולת להתמודד עם הבינוי באופן מהיר, על דרך של שימוש בצו בדבר סילוק מבנים. המשיבים בוחרים שלא להפעיל סמכותם זו, וכן נמנעים מהוצאת צווי התיחום או צווי שימוש מפריע.

126. משכך, הטיפול בהקמת המאחז על אדמות העותרים עומד אף **בראש סדר העדיפויות המשני** שיצרו המשיבים לעצמם, ובהתנהלותם הם מפריים כל קריטריון שקבעו הם לעצמם, ואת ההתחייבויות שנתנו לבית המשפט העליון שוב ושוב, אשר על בסיסן אישר הוא את מדיניות האכיפה.

127. בנוסף, בעניין שחאדה הבהירו המשיבים גם כי: **"...זאת, להבדיל ממאחזים בלתי חוקיים חדשים או נקודות יישוב בלתי חוקיות, בהם מתמקדת היום עיקר אכיפת הדין באזור. [...]. המשיבים מדגישים כי תשעת הבתים הנדונים בעתירה מצויים בתוככי עפרה ומוקפים בתים, ואין מדובר בניסיון להרחיב את גבולות היישוב באמצעות מאחז בלתי חוקי המרוחק מתחומו"** (פס' 7 לפסק הדין). בכך, הבהירו המשיבים כי ניתנת עדיפות באכיפה לבינוי בלתי חוקי על קרקע פרטית שמהווה נקודת יישוב חדשה או מאחז חדש. גם בהיבט זה, הבנייה הבלתי חוקית שבנדון - אשר מתהווה לכדי מאחז חדש, המרוחק מכל תחום של התנחלות או נקודת יישוב קיימת - ניצבת בראש סדר העדיפויות לפי הצהרות המשיבים.

128. דו"ח מבקר המדינה 2016 התייחס גם הוא לסדרי העדיפויות של המינהל האזרחי באכיפת החוק נגד בנייה בלתי חוקית ישראלית בגדה המערבית, כפי שתוקפו על ידי ראש המנהל האזרחי נכון לפברואר 2015. **שני סוגי הבנייה הראשוניים בסדר העדיפויות האמור הם:**⁷

(1) **צווי הריסה שעניינם מקבצי בנייה בלתי חוקית חדשה מתוך כוונה למנוע את הקמתם וביסוסם של מאחזים חדשים.**

(2) **צווי הריסה למבנים אשר נבנו לאחר 5.12.13 על קרקע פרטית.**

(עמ' 80 לדו"ח מבקר המדינה 2016)

129. מיותר לציין כי הפלישה, הבנייה והפגיעה בזכות הגישה בחלקות העותרים נכנסת תחת שתי קטגוריות אלה, ובכך עומדת בראש סדר העדיפויות לאכיפה כפי שקבע המינהל האזרחי. ועדיין – **אכיפה אין**.

130. במסגרת בג"ץ 7720/20 **אוסאמה זכריא אדריס נ' המפקד הצבאי באיו"ש** (פורסם בנבו, 23.11.2020) (להלן: **"עניין אדריס"**) הבהירו המשיבים גם את מדיניותם בדבר אכיפה באמצעות הפעלת צו סילוק מבנים חדשים, האמצעי החדש יותר המאפשר כאמור אכיפה מהירה כנגד בנייה בלתי חוקית וגדיעת העוול בטרם הוא מתפתח לממדים מפלצתיים. מדיניות זו פורסמה לאחר מכן באתר המנהל האזרחי. **בין המקרים שמנו המשיבים שבהם יופעל הצו מצויים:**

"בנייה ישראלית חדשה על קרקע פרטית פלסטינית או בנייה פלסטינית חדשה על

קרקע פרטית ישראלית"; ו"הקמת נקודות בנייה חדשות. ככלל במרחק של 200

מטרים מהבינוי הקיים, אך כל מקרה יבחן לגופו בראי תכלית הצו והמדיניות."

⁷ סדר העדיפויות המלא מדוח מבקר המדינה 2016 (במגזר הישראלי): 1. צווי הריסה אשר עניינם מקבצי בנייה בלתי חוקית חדשה מתוך כוונה למנוע את הקמתם וביסוסם של מאחזים חדשים; 2. צווי הריסה למבנים אשר נבנו לאחר 5.12.13 על קרקע פרטית; 3. צווי הריסה העוסקים בבנייה בשלבים התחלתיים; 4. צווי הריסה למבנים אשר נבנו על קרקע פרטית לפני 5.12.13 אם הפונה הוכיח זיקה למקרקעין; 5. צווי הריסה למבנים אשר מהווים סכנה לביטחון האזור ו/או לשלום הציבור ו/או לסדר הציבורי ו/או צווי הריסה למבנים שמשמשים אכסניה לפעילות שגורמת לסכנה כאמור; 6. צווי הריסה למבנים אשר נבנו על קרקע פרטית; 7. צווי הריסה למבנים המצויים על אדמות מדינה מחוץ לתכניות מתאר מפורטות בתוקף; 8. יתר המבנים.

(ראו סעיף 3 לפסק הדין בעניין אדריס ; ו"מדיניות רשויות האזור ביישום הצו בדבר סילוק מבנים חדשים" כפי שפורסמה באתר המנהל האזרחי ביום 25.11.2020).

מסמך "מדיניות רשויות האזור ביישום הצו בדבר סילוק מבנים חדשים" מיום 30.8.2020 (פורסם ביום 25.11.2020) מצ"ב ומסומן כנספח 17.

131. נדמה, כי הבנייה המתוארת בעתירה זו עונה על רבים מהקטגוריות והקריטריונים המופיעים במסמך זה : כך, המדובר בבניה באתר ארכיאולוגיה, בהתאם לסעיף (ג) למסמך ; המדובר במבנים בעלי השפעה משמעותית על הבטחון והסדר הציבורי, בהתאם לסעיף (ד) למסמך ; המדובר על בניה ישראלית חדשה על קרקע פלסטינית פרטית, בהתאם לסעיף (ה) במסמך ; המדור בבינוי המהווה הקמה חוזרת של בינוי שנהרס בעבר, בהתאם לסעיף (ז) למסמך ; וכן כי המדובר במבנים המהווים הקמת נקודת יישוב חדשה, בהתאם לסעיף (ט) במסמך.

132. הנה כי כן, כלל הבינוי המתבצע על חלקות העותרים ובסביבתם הוא כזה אשר על פי מדיניות המשיבים עצמם יש להפעיל כלפיו את צו סילוק מבנים חדשים, ולפנותו במהירות. מדובר בבנייה ישראלית חדשה על קרקע פלסטינית פרטית, המערערת על הסדר הציבורי, המצויה בתחומי אתר היסטורי וכן מוקמת באופן חוזר ונשנה. כמו כן, המדובר בהקמת נקודת בנייה חדשה ומבודדת, רחוקה הרבה יותר מ-200 מטרים מבינוי קיים בסביבה.

133. העובדה שגם בהיבט זה המשיבים לא פעלו על פי מדיניותם שלהם, ולא הפעילו את צו סילוק מבנים חדשים כדי לקטוע את התפשטות המאחז על האדמה הפרטית, אומרת דרשני ביחס לעוצמת הפרת חובות המשיבים ורמת ההתנערות שלהם מביצוע אכיפה ביחס לנעשה בחלקות העותרים.

134. אם כך, עניינם של העותרים משקף כי המשיבים אינם עומדים בהצהרותיהם בפני בית המשפט העליון בעניין אכיפה כנגד בנייה בלתי חוקית בהתאם למדיניות ולסדרי העדיפויות שהם קבעו לעצמם, ואף אינם אוכפים את הדין ביחס לבנייה שעל פי כל קריטריון של המשיבים מצויה **בראש** סדר עדיפויות זה. משכך, עניינו של המאחז ועניינם של העותרים הוא מקרה מובהק הדורש את התערבות בית המשפט הנכבד.

135. לצד כל האמור, יש לזכור דבר חשוב בעניין סדרי עדיפויות באכיפה, כפי שהדגיש בעבר גם בית המשפט העליון בעניין אכיפת דיני תכנון ובנייה באזור בפרט :

"חוק הוא חוק וסדרי עדיפויות אינה מלת קסם, ועל הרשות האחריות לבדיקה עצמית מתמדת הן של סדרי העדיפויות והן של מימושם."

"גם אם קיימים סדרי עדיפויות מוצדקים, אסור שהללו יהוו - ולוא בלי משים ושלא במכוון - כסות להפקרות בבניה... חובת המפקד הצבאי היא לאכוף את החוק באזור..."

(בג"ץ 5377/09 רגבים נ' שר הביטחון, פס' ט' ו-יב' לפסק הדין של השופט רובינשטיין (אר"ש, 2011))

136. לא ניתן להשתמש בטיעון של סדרי עדיפויות בביצוע אכיפה באופן שרירותי ונעדר כיסוי, בכדי להתנער מביצוע אכיפה ומעמידה בחובות שבדין, ולחמוק מביקורת שיפוטית על כך.

137. כאשר המשיבים נמנעים מלבצע אכיפה בפועל גם במקרים שמצויים בראש סדר העדיפויות שלהם לאכיפה, וכאשר המצב בשטח מחמיר לנגד עיניהם ללא כל התערבות - כפי שקורה בחלקות העותרים - מדובר בהתפרקות מוחלטת מאכיפת החוק כנגד שלל מרכיבי פעילות מקימי המאחז, לרבות ובייחוד הפרת הסדר הציבורי באזור.

138. הלכה למעשה, והמאחז מושא עתירה זו רק ממחיש זאת, המדיניות של המשיבים, המוכתבת על ידי הדרג המדיני, היא לא רק להמנע מאכיפת הדין והסרת מוקדי הפרות הסדר הישראלים ממקומם, אלא בפועל ננקטות פעולות הפוכות בתכלית : מימון הסדרים שונים לרבות רכבי שטח עבור מאחזי החוות, סיוע מטעם

גורמים בצבא ושאר המשיבים הפועלים במסגרת המנהל האזרחי להתבססות המאחזים, ולבסוף, נסיונות להסדירם או לגלגל עיניים כאשר הרשויות נדרשות לקיים אחר החובות מן הדין ומן התחייבויותיהם לאכוף את החוק.

V – התנהלות המשיבים מנוגדת לדרישות המשפט המינהלי ובלתי סבירה באופן קיצוני

139. בהתנהלותם הפרו המשיבים את חובת ההנמקה המוטלת עליהם מכוח המשפט המינהלי. חובה זו נגזרת מחובת ההגיונות של הרשות המינהלית כלפי הפרט, ותכליתה למנוע קבלת החלטות שרירותיות או שגויות. **פרט מוטלת על הרשות המינהלית חובה לנמק את החלטתה כאשר מדובר בהחלטה הדוחה את בקשתו של הפונה** (בג"ץ 1188/10 ילנה פוזרסקי (האם) נ' **משרד הפנים** (פורסם בנבו, 31.7.2013); ראו גם ע"מ 7201/11 רחמני ד.א. **עבודות עפר בע"מ נ' רשות שדות התעופה**, פס' 9-11 לפסיקת השופט ג'ובראן (7.1.2014).

140. כפי שפורט בפרק מיצוי ההליכים, במשך פרק זמן ארוך מאוד (כ-10 חודשים) לא השיבו המשיבים כלל לפניות העותרים, או שהשיבו תשובות שאינן נכונות לשון המעטה.

141. גם בתשובות שניתנו, **סרבו המשיבים ליידע את העותרים האם בכוונתם להפעיל את סמכויות האכיפה שבידיהם כפי שביקשו העותרים שוב ושוב, או שהם דוחים את דרישתם ולא יופעלו סמכויות אלה**, וזאת בניגוד לחובת ההנמקה.

142. בנוסף לכך, התעלמותם של המשיבים מפניות העותרים במשך זמן כה רב, עת המשיב 3 באמצעות משרד הביטחון והמשיב 4 בוחרים כלל לא להשיב לפניות שהופנו אליהם, לצד חוסר המעש מצדם ביחס לבנייה הבלתי חוקית ההולכת ומתרחבת לנגד עיניהם בחלקת העותרים או בבניה הזולגת לתחומי אתר ארכיאולוגי-היסטורי, חורגת מכל מתחם סבירות אפשרי.

143. דברים אלה מצטרפים להעדר המענה מטעם יועמ"ש איז"ש, מטעמו של המשיב 1, באשר לשער שהוצב על אם הדרך ומגביל ומונע הלכה למעשה גישה של בעלי האדמות לאדמותיהם.

144. בית המשפט העליון קבע בעבר את כי **"עקרון הסבירות מביא לפסילתו של שיקול-דעת מינהלי, אשר אינו נותן משקל ראוי לאינטרסים השונים שעל הרשות המינהלית להתחשב בהם בהחלטתה"**. (בג"ץ 389/80 **דפי זהב בע"מ נ' רשות השידור**, פ"ד לה(1) 421, 437 (1981)).

145. על יסוד האמור, התנהלות המשיבים נגועה בחוסר סבירות מהותי היורד לשורש העניין, באופן המפר את חובתם במשפט המינהלי ומחייב את התערבות בית המשפט.

146. נזכיר, בהקשר זה, כי לעניין התערבות בית המשפט ביעילות אכיפת החוק על ידי הרשויות נקבע כי:

"אכן, כדי שבית המשפט יתערב ברמת האכיפה של חוק זה או אחר, צריך שהרשויות המוסמכות יתנערו לחלוטין מחובתן לאכוף את החוק, דבר שאינו קיים במקרה זה, או יימנעו ממילוי חובתן באופן בלתי-סביר, דבר שלא הוכח במקרה זה". (בג"ץ 6579/99 **עמיחי פילבר נ' ממשלת ישראל** (פורסם בנבו, 1.11.1999. ההדגשות הוספו).

147. העותרים פנו אל כלל הרשויות הרלוונטיות ו/או יועציהם המשפטיים, בהקדם ובסמוך לאחר התחלת הבינוי, הפלישה, הגידורים, מניעת הגישה וההתקפות האלימות עליהם ועל שאר התושבים המתגוררים בסמוך למאחז. העותרים פנו שוב ושוב אל המשיבים בבקשותיהם ודרישותיהם לקיים את הוראות הדין. העותרים לא מיהרו אל בית המשפט, אלא שבו ופנו, במטרה לייתר את הצורך בהגשת העתירה.

148. לא רק שדבר לא נעשה, אלא שהמציאות הנוצרת מסביב למאחז הולכת והופכת לעובדה מוגמרת, בעוד שהעותרים, כמו גם תושבים פלסטינים נוספים באזור, מתבוססים בשטף של אירועי אלימות קשים ופגיעה אקוטית בזכויותיהם הבסיסיות אשר בית המשפט הרים על נס לאורך כחמישה עשורים.

ד. אחרית דבר

149. חומרת המקרה הנדון בעתירה זו מתבטאת בכל היבט שלו: בנייה ישראלית עבריינית על מקרקעין פרטיים של תושבים מוגנים; יצירת מאחז חדש המרוחק מכל נקודת התיישבות או תחום שיפוט והמוקף בקרקעות פלסטיניות פרטיות; ביצוע חוזר ונשנה של עבירות; ניסיון מובהק להמשיך ולהשתלט בכוח הזרוע ובעליונות על הדין על עוד ועוד קרקעות פרטיות מסביב למאחז; השלטת משטר של אלימות, פרעות וטרור כלפי אוכלוסייה מוגנת; ולצד כל אלה, גם הצבת שער הברזל המבקש למנוע תנועת בעלי האדמות אל אדמותיהם, כפי הנראה לצורך מתן אפשרות חופשית למקימי המאחז לנהל את חייהם ולאפשר את הרחבת המאחז ללא כל הפרעה.

150. אל מול חומרה זאת, חדלונם של המשיבים ובחירתם "להיעלם" מהאירוע הוא כה בולט: בהשלמתם עם הגזל המתרחב ועם אי החוקיות המתגברת; בהיעדר מענה מהותי והתעלמות מפניות העותרים; באי עמידה בהצהרותיהם ובסטייתם הקיצונית מסדרי העדיפויות וממדיניות האכיפה שלהם עצמם.

151. חרף ההמתנה של העותרים, בסבלנות אין קץ ועל אף תסכול גדול מהנעשה באדמתם, בחרו המשיבים להימנע ממימוש חובותיהם ואחריותם ביחס לאזור וביחס לעותרים כתושבים מוגנים, ואף במשך תקופה ארוכה בחרו להפסיק להשיב לפניותיהם, משל היו אוויר. זאת, בעוד עברייני הבנייה משתוללים בחלקותיהם ובחלקות סמוכות, משליטים משטר טרור של ממש כלפי אוכלוסיית הכפרים סילוואד ועין יברוד, וזאת ללא כל ראשית נקיפת צעדי אכיפה.

152. התעלמות המשיבים מפניות העותרים מהווה "מהלך משלים" להתעמרות ולהפרות החוק הנגרמות על ידי תושבי המאחז, וכפי שעמד על כך מפקד פיקוד מרכז הקודם, האלוף יהודה פוקס, במסגרת מכתבו הנוקב שהובא לעיל בכתב העתירה, **"הדבר לא יכול להמשך"**.

153. משכך, לא נותר לעותרים אלא לפנות לבית המשפט הנכבד ולבקש את התערבותו לשם הגנה על זכויותיהם הבסיסיות והפסקת הפגיעה בהם, שממשיכה כל העת, וגם בזמן כתיבת שורות אלה.

154. לאור כל האמור, מתבקש בית המשפט הנכבד להורות למשיבים לנקוט בהליכי פיקוח ואכיפה ביחס לכל המבנים והבינוי הבלתי חוקי בחלקות העותרים, ולממשם, כך שיפנו כל הרכיבים הבלתי חוקיים מהחלקות, כמבוקש בראש כתב עתירה זה.

155. כמו-כן, מתבקש בית המשפט הנכבד לחייב את המשיבים בהוצאות העותרים בגין עתירה זו וכן בשכר-טרחת עו"ד בתוספת מע"מ וריבית כחוק, לרבות השבת האגרה ששולמה בגין הגשת העתירה. זאת, בשים לב אף לאי המענה של המשיבים לפניות העותרים, התחמקויותיהם העקבית ממתן מענה ענייני ואף האופן התמוה בו בחר יועמ"ש איו"ש להשיב לפניות המקדימות שבוצעו אל המשיבים.

העובדות המופיעות בעתירה זו נתמכות בתצהירי העותרים.

היום, 20-10-2025